Міністерство розвитку громад та територій України

безбар'єрність

БУДТЕХЕКСПЕРТИЗА
ТЕХНІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА

Методичні рекомендації

щодо забезпечення доступності автозаправних станцій

Передмова

Розроблено:	ТОВ «НДПІ БУДТЕХЕКСПЕРТИЗА» на виконання науково-технічної розробки за договором № 57 від 13.10.2025
Розробник:	Ксенія Сікорська, архітекторка, консультантка з питань доступності та інклюзивності
Погоджено:	Державна служба України з надзвичайних ситуацій (лист від 11.12.2025 № 16-31677/16)
Затверджено:	Наказом Міністерство розвитку громад та територій України від 20 січня 2026 року № 96

Зміст

Розділ I **Загальні положення.. . . . . 4**

Розділ II **Територія автозаправних станцій. 6**

2.1. Способи отримання та оплати послуги. 6
2.2. Пішохідний шлях від колонки до об'єктів надання послуг. 7
2.3. Місця для паркування. 10
2.4. Оплата послуг 12
2.5. Відкриті майданчики для відпочинку. 13
2.6. Зона для вигулу собак-помічників та собак-поводирів. 14

Розділ III **Внутрішній простір об'єктів надання послуг. 15**

3.1. Оплата послуг та простір магазину.. 15
3.2. Зона для відпочинку та прийому їжі.. 18
3.3. Універсальне санітарно-гігієнічне приміщення. 20

Розділ IV **Зовнішня та внутрішня системи універсальної навігації на об'єкті.. . . .25**

4.1. Контрастне маркування склопрозорих конструкцій.. 25
4.2. Інтер'єрні рішення 26
4.3. Нормативні таблички і покажчики.. 27

ДОДАТОК А 29

Схеми пішохідного шляху користувача до об'єктів надання послуг. . .29
Нормативна література 30
Методичні рекомендації та довідкові матеріали 30

Розділ І Загальні положення

Методичні рекомендації розроблені для облаштування доступних автозаправних станцій, із забезпеченням комфорту та безпеки пересування маломобільних груп населення, зокрема людей з інвалідністю, літніх людей, батьків з дитячими колясками та інших груп громадян. Вони спрямовані на створення єдиних стандартів облаштування автозаправних станцій доступних для всіх групи населення та пристосування існуючих автозаправних станцій.

Автозаправна станція (далі - АЗС) – комплекс будинків, споруд, технологічного обладнання, призначений для приймання, зберігання моторного палива та заправлення ним автотранспорту (мототранспорту).

Автозаправний комплекс (далі - АЗК) – автозаправна станція з об'єктами (будинками, спорудами, приміщеннями) обслуговування водіїв, пасажирів (роздрібна торгівля продуктами харчування), автотранспорту (технічного обслуговування, миття автомобілів, роздрібна торгівля запасними частинами, мастильними речовинами).

Основним завданням є забезпечення можливості самостійного отримання послуг для маломобільних груп населення (далі – МГН), створення комфортних та безпечних умов перебування на території АЗС МГН (в тому числі людей з порученнями зору, порушеннями опорно-рухового апарату та ін.).

Основні вимоги до проектування автозаправних станцій регламентуються:

Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»	ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій»	ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»
Правилами роздрібної торгівлі нафтопродуктами, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 року № 1442 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 року № 1159)	Правилами пожежної безпеки в Україні, які затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697	ДСТУ 9222:2023 «Пожежна безпека. Протипожежний захист систем зарядки електромобілів. Основні положення»
ДБН В.2.3-5:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів»	ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги»	ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання»

Рекомендації застосовуються до всіх типів АЗС та АЗК. Впровадження цих методичних рекомендацій дозволить частково уніфікувати рішення щодо забезпечення доступності АЗС та забезпечити рівний доступ до послуг на АЗС.

У цих методичних рекомендаціях вжито такі познаки та скорочення:

АЗС – автозаправна станція

АЗК – автозаправний комплекс.

Розділ II Територія автозаправних станцій

2.1. Способи отримання та оплати послуги

Функціональні зони для отримання послуг

Доступність АЗС передбачає вільний доступ користувача до всіх послуг, які надає АЗС/АЗК. АЗС (АЗК) можуть мати на своїй території об'єкти типу СТО, автомийки, магазини, пункти громадського харчування та кімнати відпочинку для водіїв, якщо вони відповідають санітарним нормам та вимогам пожежної безпеки відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги», ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання», ДСТУ 9222:2023 «Пожежна безпека. Протипожежний захист систем зарядки електромобілів. Основні положення», Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ від 30.12.2014 № 1417, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 5 березня 2015 р. за № 252/26697. На території АЗС клієнт має мати безперешкодний пішохідний доступ від паливороздавальної колонки до каси (всередині, типу віконечко або одразу біля колонки за допомогою валідатора), до магазину/ кафе (санвузла, зони відпочинку, зони для прийому їжі в його складі), якщо такі передбачені та усіх інших послуг наявних на АЗС.

Оплата послуг

Рекомендовано, за можливості, встановлювати пристрої для безконтактної оплати послуги одразу біля паливоздавальної колонки або віконечко для можливості оплати послуги не виходячи з авто. Якщо забезпечити доступність будівлі АЗС не можливо, то необхідно передбачити інші способи оплати, зокрема – пристрій безконтактної оплати на паливороздавальній колонці.

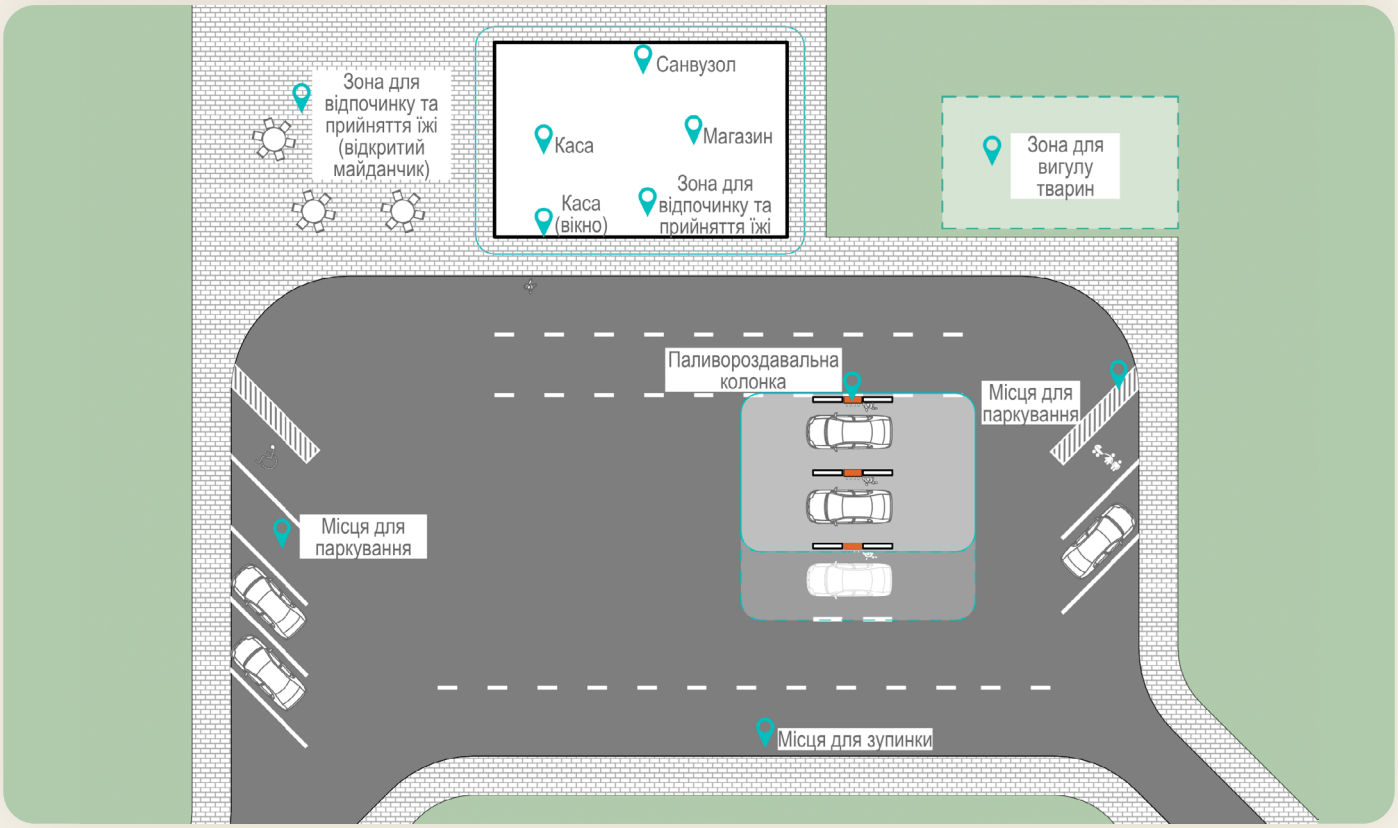

Рис. 1 Схема АЗК.

2.2 Пішохідний шлях від колонки до об'єктів надання послуг

Пішохідні доріжки

- Пішохідні доріжки повинні бути відокремлені від проїздів автотранспорту кольором, типом мощення або іншим доступним способом для ідентифікації їх людьми з порушеннями зору та іншими категоріями МГН.
- Ширина пішохідних шляхів (пішохідної зони тротуару та пішохідної доріжки) повинна бути не менше ніж 1,8 м. Допускається влаштовувати ширину пішохідних шляхів не менше ніж 1,5 м, за умови влаштування роз'їзних карманів розмірами не менше ніж 1,5 м х 1,5 м, розташованих на відстані не більше ніж 25 м; ширину не менше ніж 1,2 м, за умови влаштування роз'їзних карманів розмірами не менше ніж 1,8 м х 2,0 м, розташованих на відстані не більше ніж 25 м.
- У стислих умовах під час капітального ремонту допускається влаштовувати ширину пішохідної доріжки до 0,9 м за умови влаштування роз'їзних карманів розмірами не менше ніж 1,8 м х 2,0 м, розташованих на відстані не більше ніж 25 м.

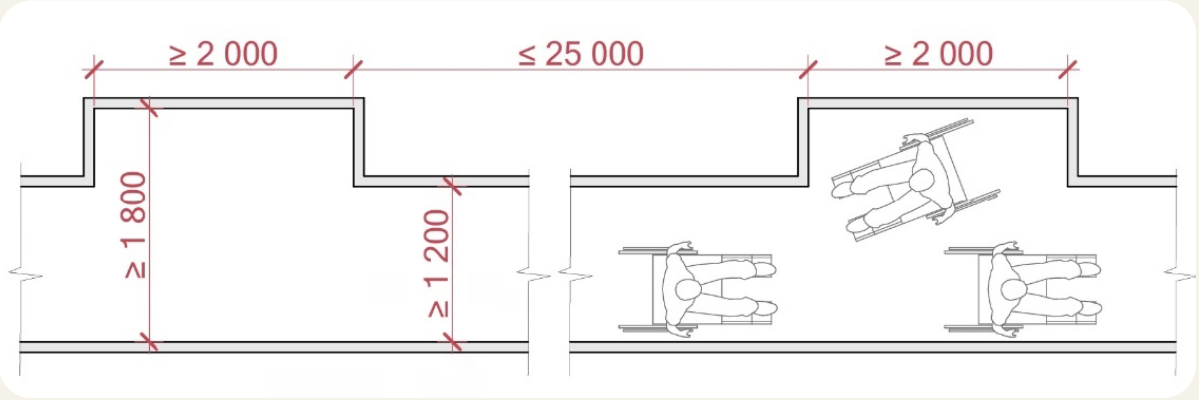

Рис. 2 Приклад облаштування пішохідної доріжки з роз'їзними карманами.

- Пішохідні шляхи мають бути облаштовані засобами безпеки, орієнтування, отримання інформації, які поділяються на тактильні та візуальні елементи доступності, аудіопокажчики. Тактильні засоби орієнтування – тактильні смуги (далі ТС) повинні тактильно відрізнятися від основної поверхні, на яку їх встановлено, та бути відчутними (за допомогою білої тростини або підошви взуття). Додатково рекомендується щоб ТС контрастно відрізнялися за кольором від (до) поверхні, на яку їх встановлено. У місці розміщення ТС не повинні розташовуватися об'єкти або перешкоди (каналізаційні решітки, люки, стовпи, обмежувачі руху транспорту, МАФи). ТС не повинні перешкоджати руху чи створювати бар'єри чи небезпеку для всіх груп користувачів. ТС за функціональним призначенням поділяють на три типи: попереджувальні, направляючі та інформаційні; за принципом влаштування: стандартні та спеціальні.
- Стандартні тактильні смуги – це конструкції зі звичайних (типових) елементів середовища, які водночас із основним функціональним призначенням, не пов'язаним із доступністю, за своїми тактильними властивостями можуть виконувати функції тактильних смуг (наприклад ФЕМ різної фактури та кольору).

- Попереджувальні ТС повинні мати ширину відповідно до ширини перешкоди на шляху руху. Початок попереджувальної ТС повинен знаходитись не менше ніж за 0,2 м і не більше ніж 0,8 м до перешкоди. Попереджувальні ТС обов'язково встановлюють паралельно відносно бар'єру (перешкоди) під кутом 90 градусів відносно подальшого необхідного шляху руху в місцях:
  - перед пішохідним переходом;
  - перед вхідними дверима.
- Спеціальні направляючі ТС слід встановлювати лише на тих об'єктах, де відсутні яскраво виражені чи зрозумілі стандартні ТС, або якщо необхідно, прокласти маршрут до конкретного об'єкта. Направляючу ТС не потрібно встановлювати, якщо ширина пішохідної доріжки не перевищує 7 м та якщо пішохідні та автомобільні шляхи розділені мощенням, що відрізняється за фактурою і кольором або бортовим каменем. При влаштуванні бортового каменю рекомендовано залишати пішохідну доріжку та проїзди в одному рівні, щоб не створювати штучних перепадів висот та подальшої потреби влаштування пандусів. В місцях влаштування пішохідного переходу необхідно забезпечувати пониження бордюру до рівня мощення.

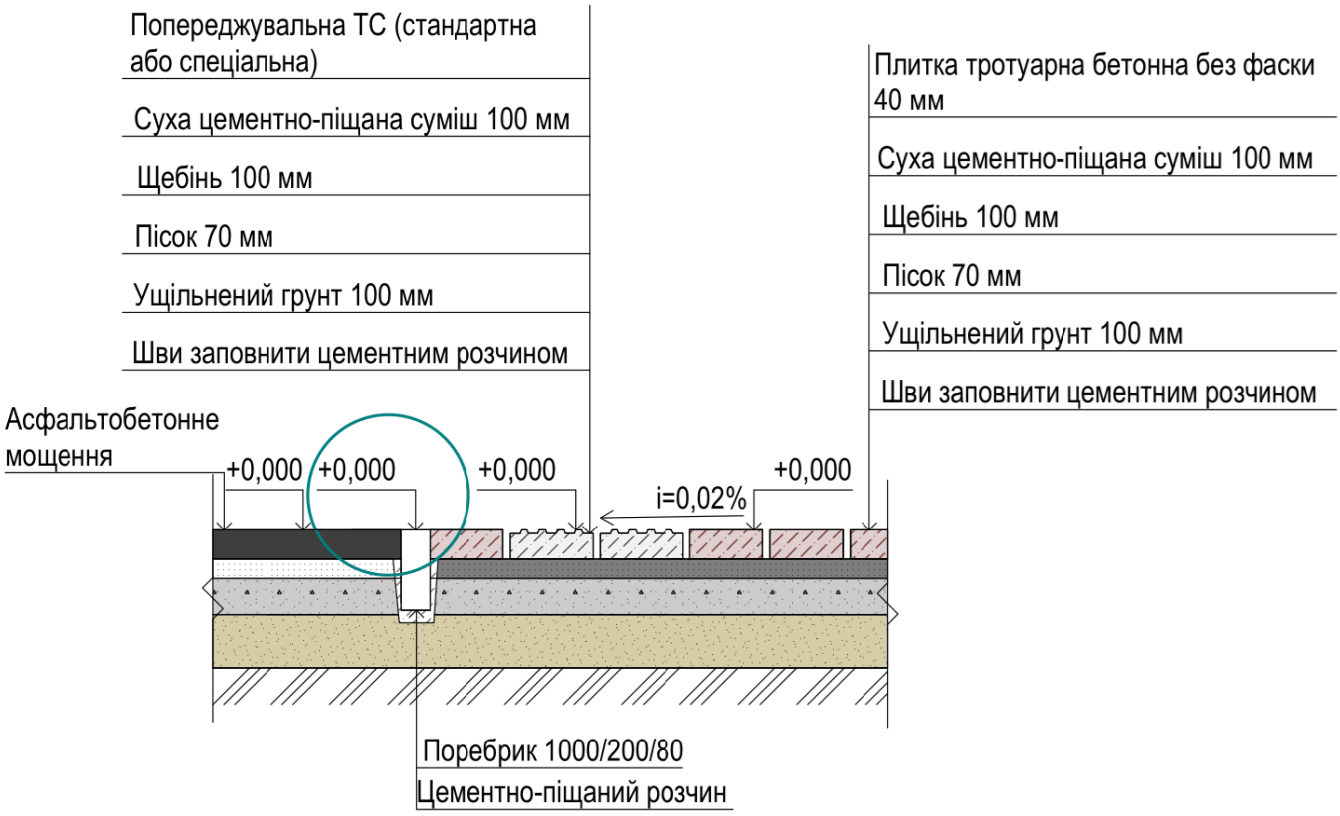

Рис. 3 Вузол влаштування мощення у місці облаштування пішохідного переходу (склад покриття є наведений для прикладу, визначається проектної документацією).

- Повздовжній похил пішохідних доріжок та пішохідної зони тротуарів на шляхах руху МГН не повинен перевищувати 1:20 (5%). Якщо повздовжній похил пішохідних доріжок або пішохідної зони тротуарів перевищує 1:20 (5%), слід передбачати спеціальні пологі обхідні шляхи. На ділянках, де похил пішохідних доріжок більше ніж 1:20 (5 %), необхідно влаштовувати відкриті пандуси. Поперечний похил шляху руху слід приймати в межах 1–2 %.

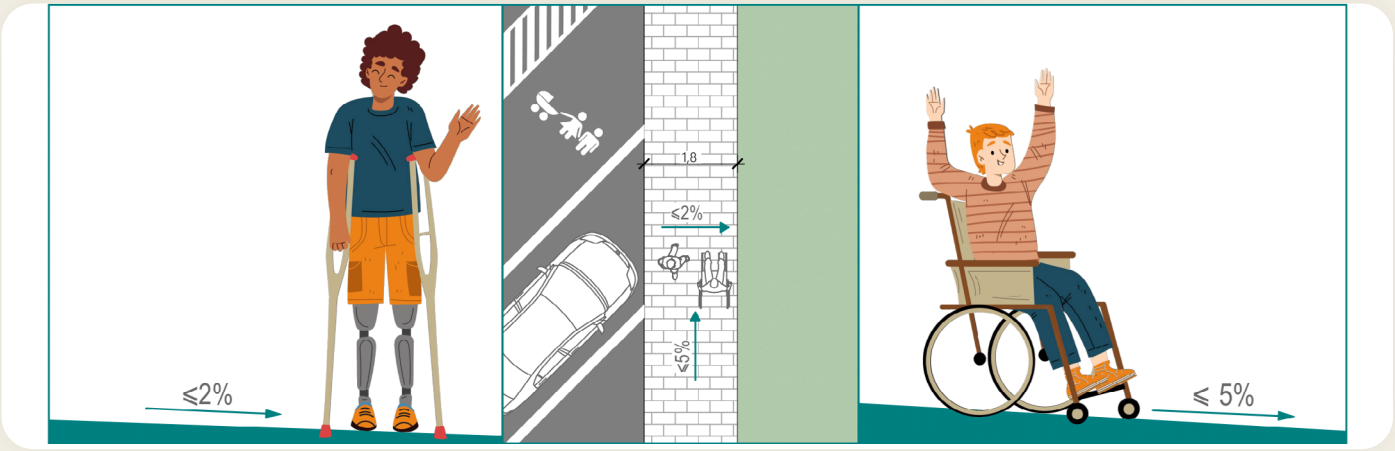

Рис. 4 Поперечний та повздовжній похили пішохідних доріжок.

Покриття

- Покриття пішохідного шляху повинно бути рівним, а товщина швів між елементами покриття не більше ніж 0,015 м. Рекомендовано використання безфаскового ФЕМ або асфальтованого/бетонного покриття. Влаштування тактильних смуг у покритті з фасковим ФЕМ є менш ефективним в наслідок появи додаткових тактильних шумів від фасок такого покриття.

Рис. 5 Приклади покриттів пішохідного шляху.

Пішохідні шляхи

- Пішохідні доріжки на АЗС зазвичай відділяють розміткою жовтого/білого кольору, можуть бути заштриховані діагональними лініями або суцільним кольором для підсилення контрасту або може бути використаний інший тип мощення.
- Умовний пішохідний шлях починається від паливозаправних колонок і веде безпосередньо до входу в магазин/касу. Пішохідний шлях має бути розміщений так, щоб уникати перехрещення з траєкторією маневруючих авто та мати антиковзку поверхню.
- Якщо план території АЗС передбачає перетин проїзної частини, то необхідно облаштувати нормативний пішохідний перехід: нанести дорожню розмітку, встановити дорожні знаки, облаштувати пониження – бордюрні пандуси.

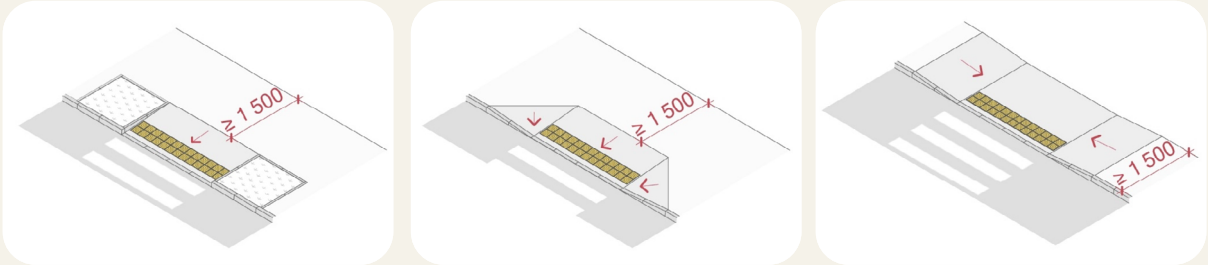

Рис. 6 Приклад облаштування бордюрного пандусу (пониження від тротуару до проїзної частини)

Інформаційні направляючі

Також додатково можуть бути нанесені:

- Жовта рамка або суцільна жовта зона біля входу до магазину/каси для позначення ділянки, де не можна зупиняти авто;
- Штрихована зона жовтого кольору (окреслює зону, куди не можна заходити під час заправки, наноситься навколо деяких технічних люків і обладнання для безпеки пішоходів).
- Розмітка має бути виконана з світловідбивного матеріалу. Необхідно забезпечити достатнє освітлення розмітки ліхтарями в темний час доби.

2.3. Місця для паркування

- На території АЗС необхідно передбачати місця та паркування (зупинка і стоянка) транспортних засобів, в тому числі і паркомісця для автотранспорту осіб з інвалідністю та тих, хто перевозить таких осіб. Кількість місць для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують люди з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, не менш як 10% загальної кількості (але не менш як одне місце).

Параметри місць для паркування

- Місця мають бути позначені дорожніми знаками та горизонтальною розміткою з піктограмами міжнародного символу доступності, розташовуються на відстані не більш як 50 метрів щонайближче від входу.
- Ширина місця(ць) для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують люди з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, не менше 3,5 м, а довжина не менше: 5 м - при перпендикулярному чи похилому паркуванні відносно дороги; 6 м -при паралельному паркуванні відносно дороги.

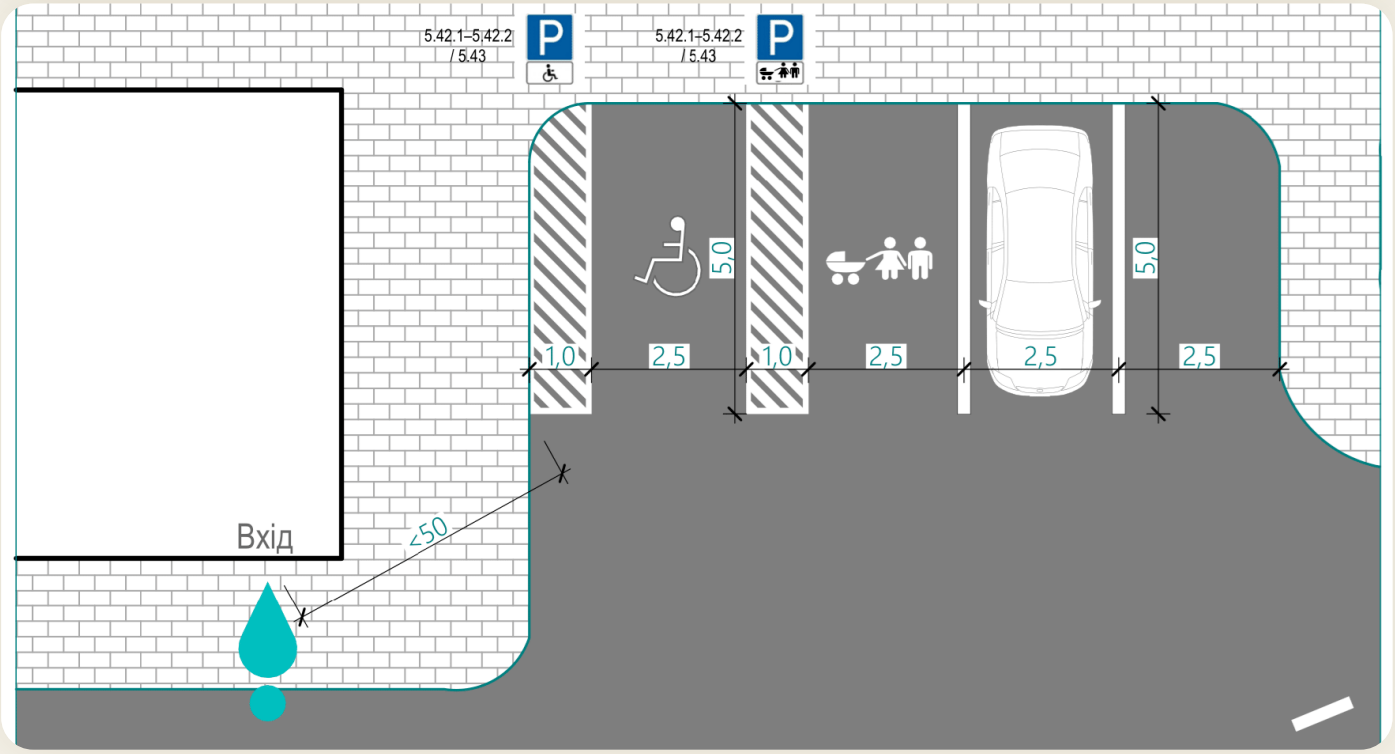

Рис. 7 Схема влаштування паркомісць.

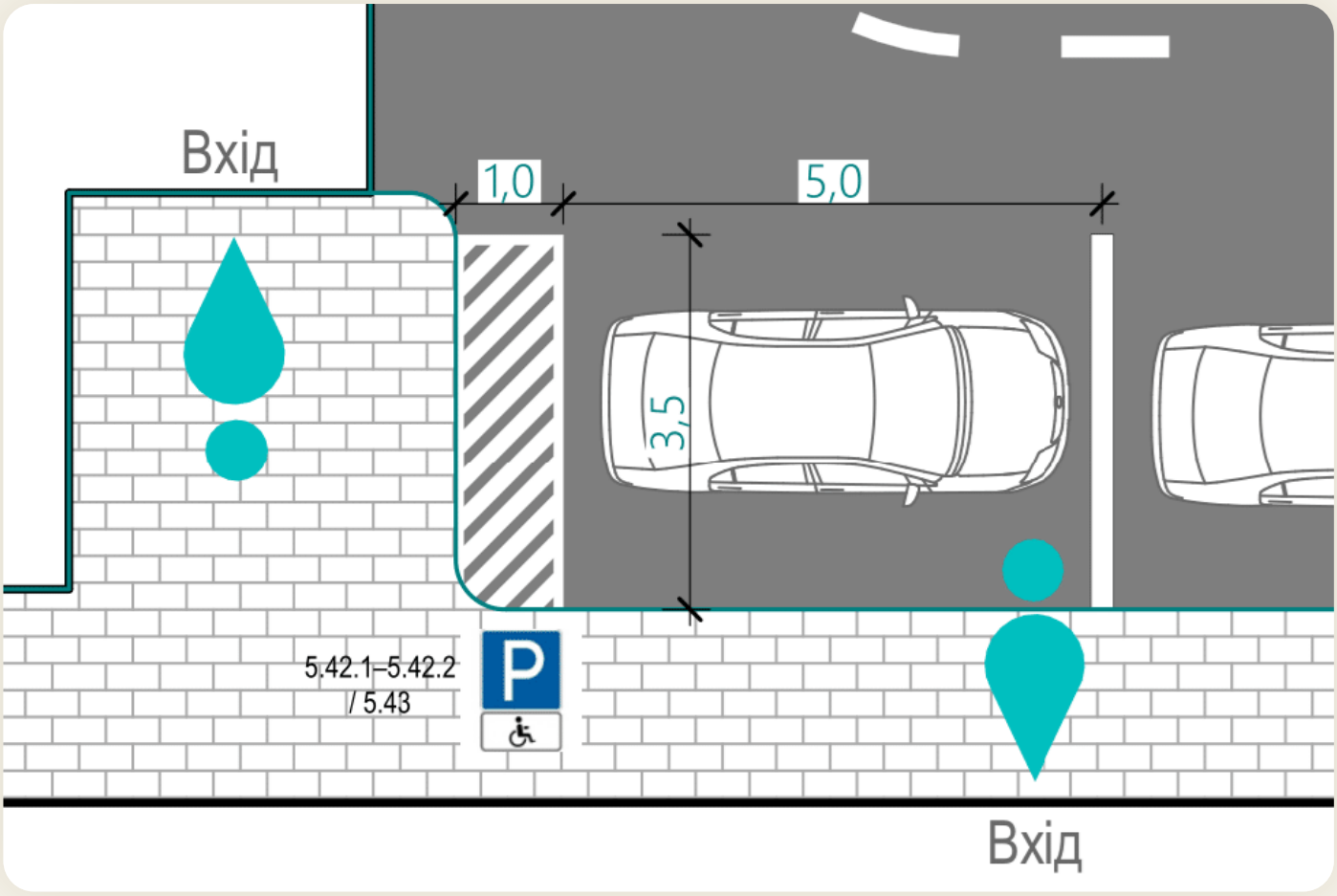

Рис. 8 Схема влаштування паркомісць.

Позначення місць для паркування

- Міжнародний символ доступності має бути нанесенений згідно нормативних вимог, не допускається деформація/заміна символа.

Рис. 9 Трафарет міжнародного символу доступності.

Місця для паркування для батьків з дітьми

- Рекомендовано також забезпечити паркомісця для батьків з дітьми до 3 років.
- Кількість місць, призначених для паркування зазначених транспортних засобів (не менше 5% загальної кількості місць, але не менше одного місця), з позначенням таких місць відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою.

2.4 Оплата послуг

Оплата послуг біля колонки

- Найбільш зручним способом оплати послуг з точки зору мобільності є оплата безконтактно (валідатором або за допомогою QR-коду) одразу біля колонки. Пристрій для безконтактної оплати (екран, місце для зчитування банківської карти та клавіатура)/ QR-код повинен розміщуватися не вище ніж 1,2 м від рівня покриття.

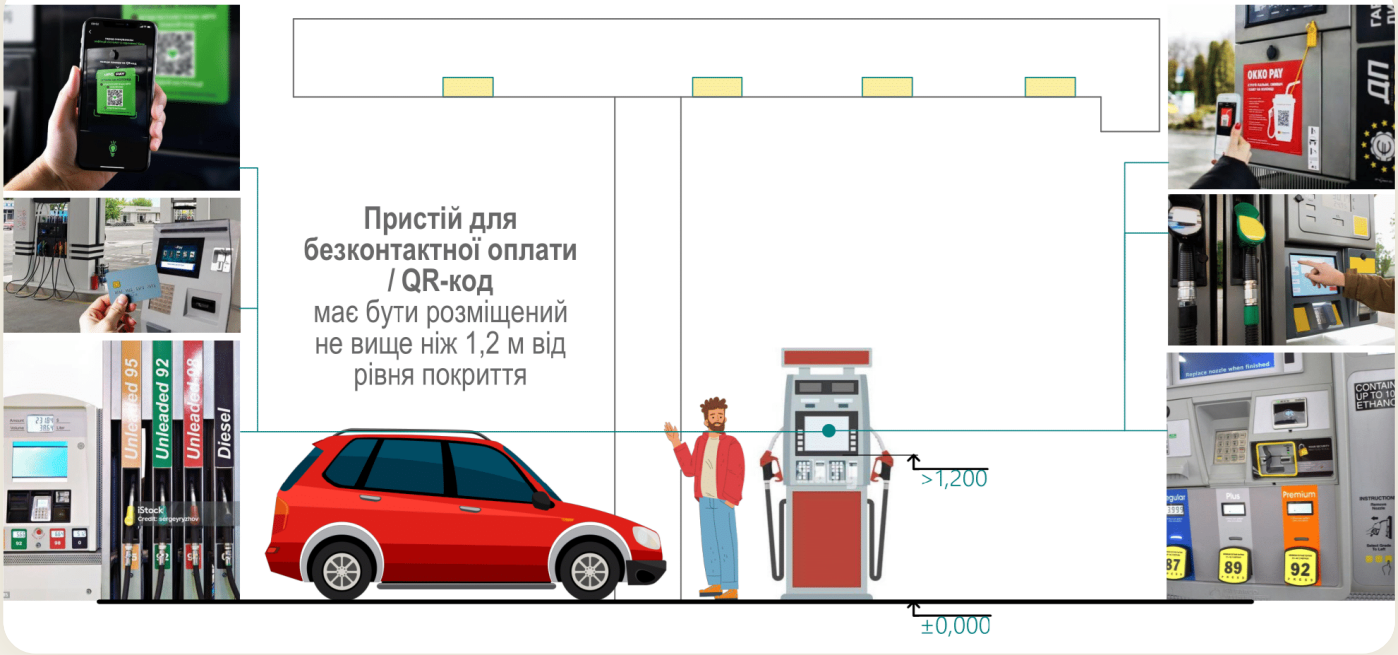

Рис. 10 Схема колонки з пристосуваннями для безконтактної оплати.

Оплата послуг у касовому вікні

- Також досить зручним варіантом оплати послуг є можливість оплати за допомогою касового вікна, оскільки даний варіант дозволяє не заходити у приміщення АЗС та зекономити час. При облаштуванні касового вікна необхідно дотриматися необхідних нормативних параметрів:
- Влаштувати касове вікно в двох рівнях;
- Для осіб з порушенням опорно-рухового апарату, які отримують послугу стоячи, площина касового вікна повинна бути заввишки 0,95 м-1,11 м, а для тих, хто отримує послугу сидячи - 0,74 м-0,8 м;
- Необхідно забезпечити вільний простір для ніг під виступаючим підвіконням (поличкою) касового вікна, але не нижче ніж 0,7 м;
- Висота необхідних пристроїв для розрахунку та ін. обладнання для користувача повинна бути не вище 1,2 м;
- Місце розташування контрастно промаркувати візуально (виділити кольором або за допомогою інших засобів виразності) і тактильно (влаштувати смугу з попереджувальних тактильних елементів).

Рис. 11 Схема влаштування касового вікна.

2.5 Відкриті майданчики для відпочинку та прийому їжі

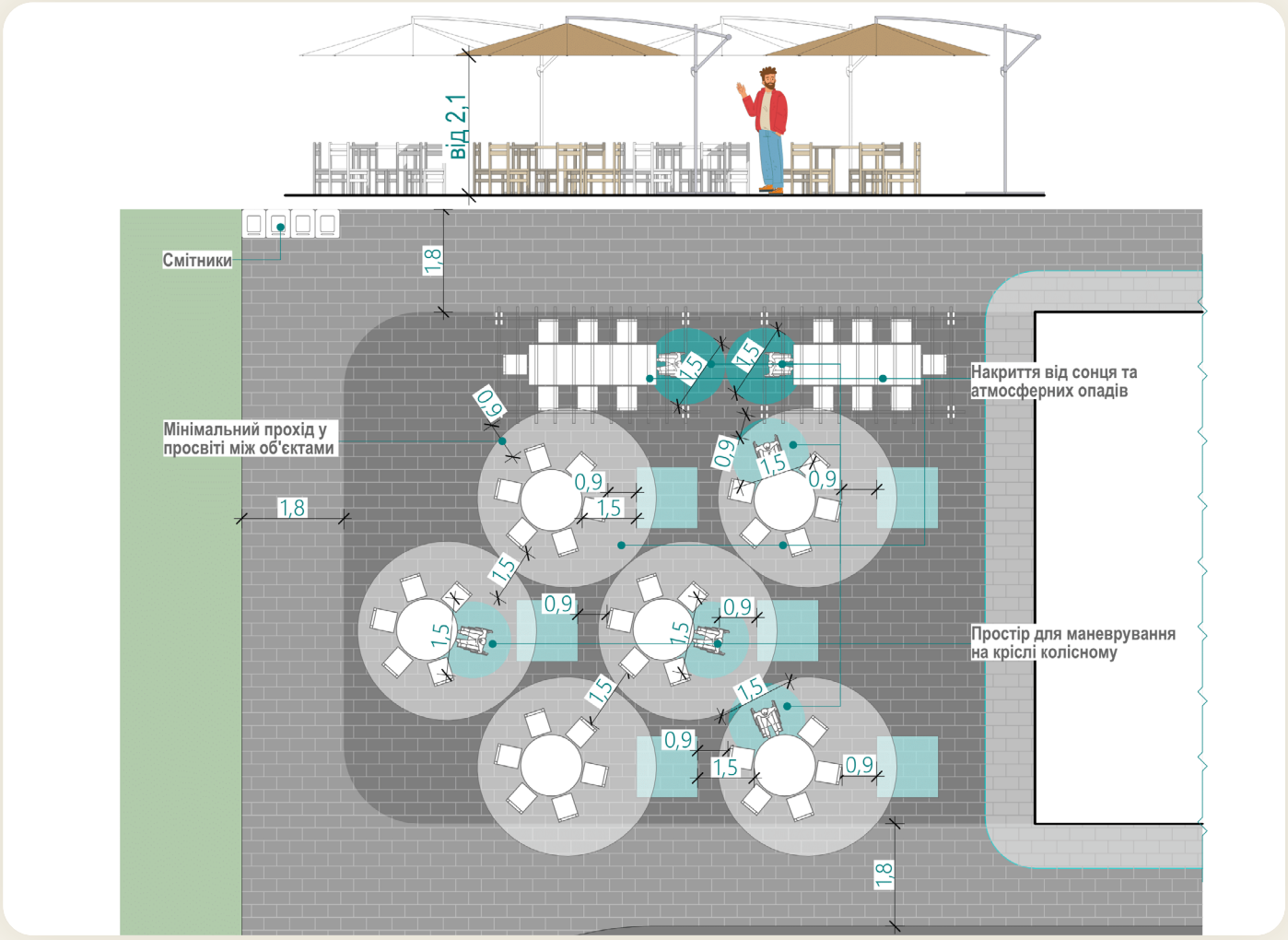

Рис. 12 Орієнтовна схема влаштування відкритого майданчика для відпочинку та прийому їжі.

• Відкриті майданчики для відпочинку та прийому їжі мають бути доступними для МГН. Місця для прийому їжі та відпочинку (столи) для осіб з інвалідністю слід розташовувати поблизу від входу, але не у прохідній зоні. Всі столи мають бути доступні для користувачів з інвалідністю, зокрема осіб, що користуються кріслами колісними. Необхідно забезпечити мінімальну ширину одного місця для сидіння (простір між ніжками стола) не менше 0,8 м та простір для маневрування біля столика діаметром не менше 1,5 м. При влаштуванні накриття від сонця та атмосферних опадів необхідно враховувати параметри площі основи зонтів та інших елементів і розміщувати їх таким чином, щоб зберігався прохід між столиками не менше 0,9 м. Доступні столики слід передбачити в різних місцях — і на сонці, і під навісом. Нижня відмітка конструкції накриття повинна бути розташована на висоті не менше 2,1 м. Необхідно забезпечити вільний доступ до смітників – прохід шириною не менше 0,9 м та простір для розвороту діаметром не менше 1,5 м.

2.6 Зона для вигулу собак-помічників та собак-поводирів

• Рекомендовано облаштувати зону для вигулу собак-помічників та собак-поводирів. Зона для тварин має представляти собою огороджений майданчик з подвійною хвірткою, щоб запобігти втечі собаки. На території необхідно передбачити накриття від сонця та атмосферних опадів, контейнер для збору відходів з урною та диспенсером для пакетів, питний фонтанчик (дворівневий – для господарів і для тварин), місця для сидіння, елементи для гри.

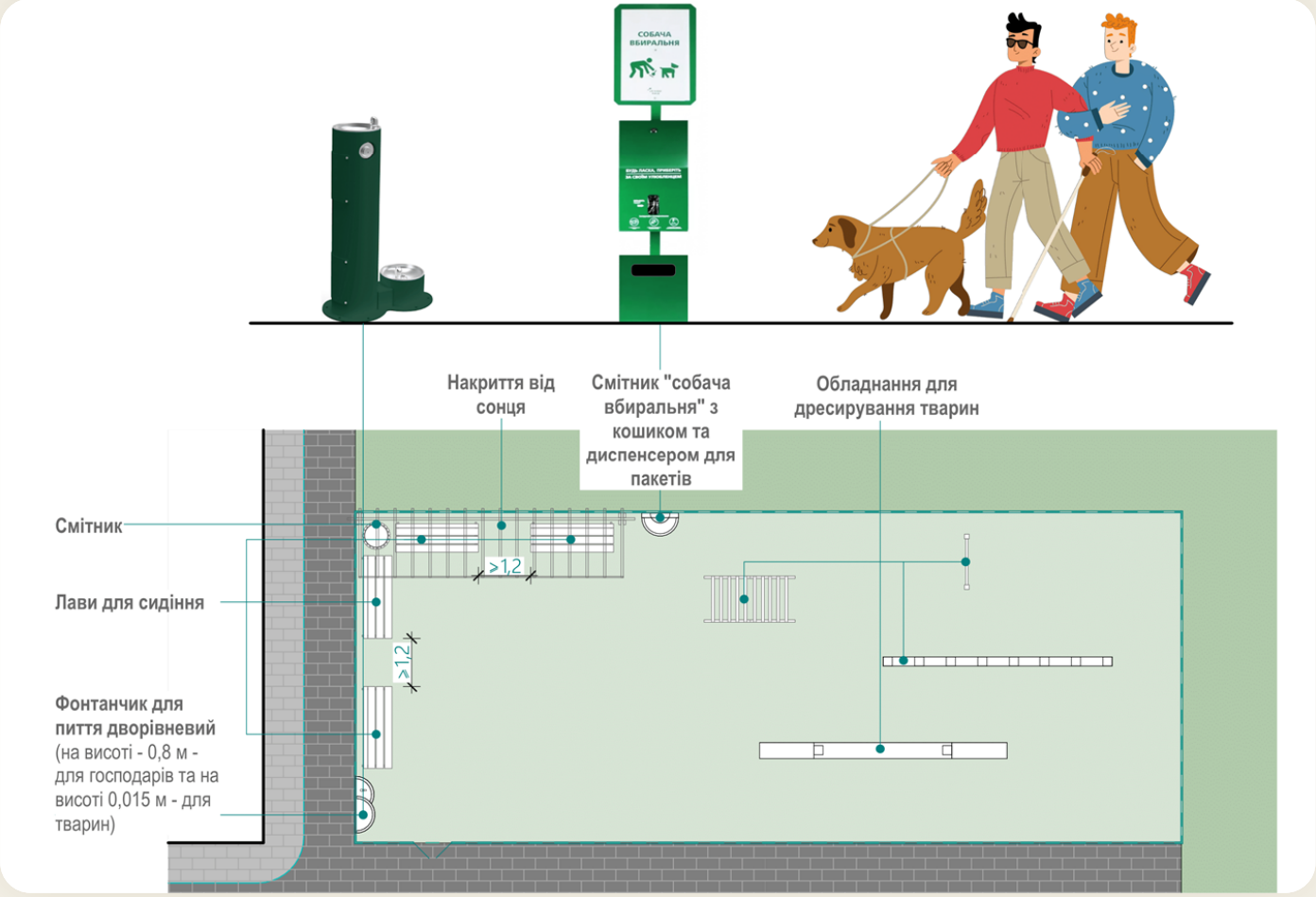

Рис. 13 Орієнтовна схема влаштування зони для тварин.

Розділ III Внутрішній простір об'єктів надання послуг

3.1 Оплата послуг та простір магазину

Оплата послуг у приміщенні АЗС

- Якщо для оплати послуги необхідно зайти в приміщення АЗС та/або в приміщенні АЗС є магазин, заклад харчування або інший об'єкт надання послуг, то ці простори мають бути доступними для МГН. За наявності декількох ідентичних місць (приладів, пристроїв) обслуговування відвідувачів 5 % їхньої загальної кількості, але не менше одного, повинні бути запроектовані так, щоб ними могла скористатися особа з інвалідністю.
- Для осіб з порушенням опорно-рухового апарату, які отримують послугу стоячи, робоча поверхня прилавку повинна бути заввишки 0,95 м–1,11 м, а для тих, хто отримує послугу сидячи – 0,74 м–0,8 м. Рекомендовано облаштовувати каву в двох рівнях.

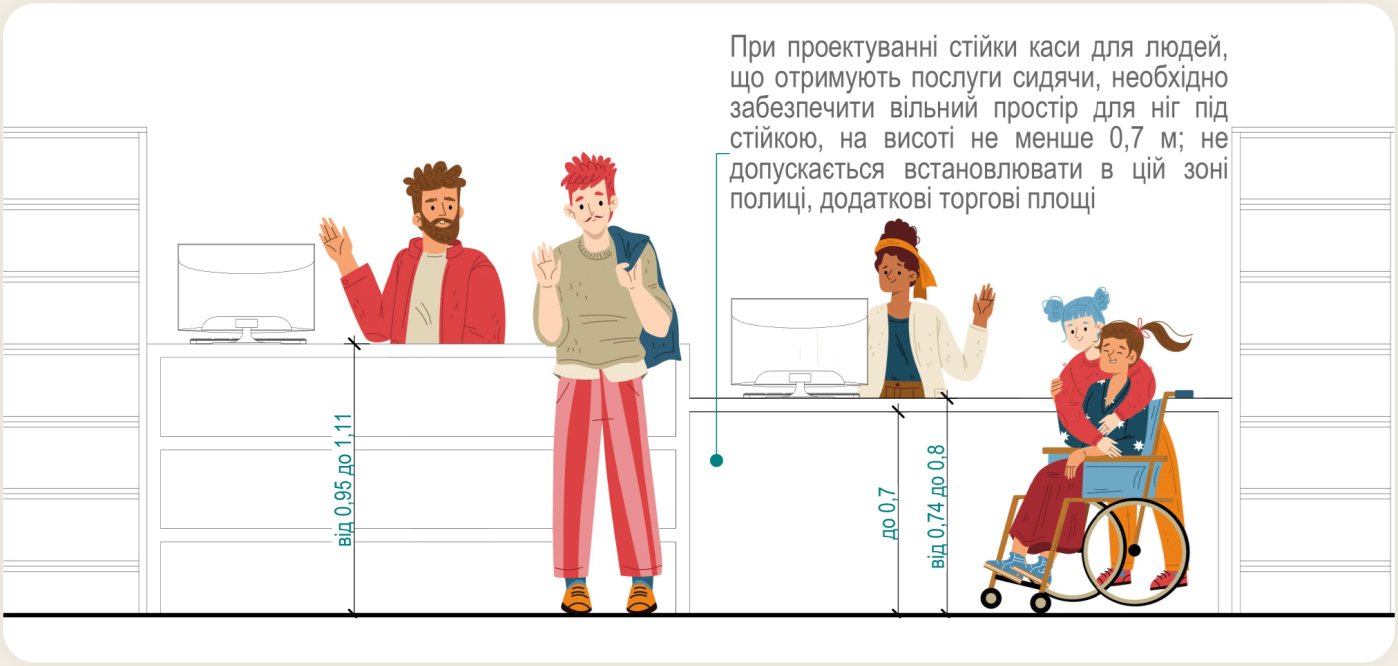

Рис. 14 Схема каси.

Торгова зала

- При проектуванні інтер'єрів, підбиранні та розміщенні приладів і пристроїв, технологічного й іншого обладнання слід виходити з того, що зона досяжності для відвідувача у кріслі колісному повинна знаходитися в межах: – не вище ніж 1,4 м і не нижче ніж 0,3 м від підлоги при розташуванні збоку від відвідувача; – не вище ніж 1,2 м і не нижче ніж 0,4 м від підлоги при фронтальному підході. Поверхня столів індивідуального користування, прилавків і інших місць обслуговування, що використовуються відвідувачами на кріслах колісних, повинна знаходитися на висоті не більше ніж 0,8 м над рівнем підлоги.

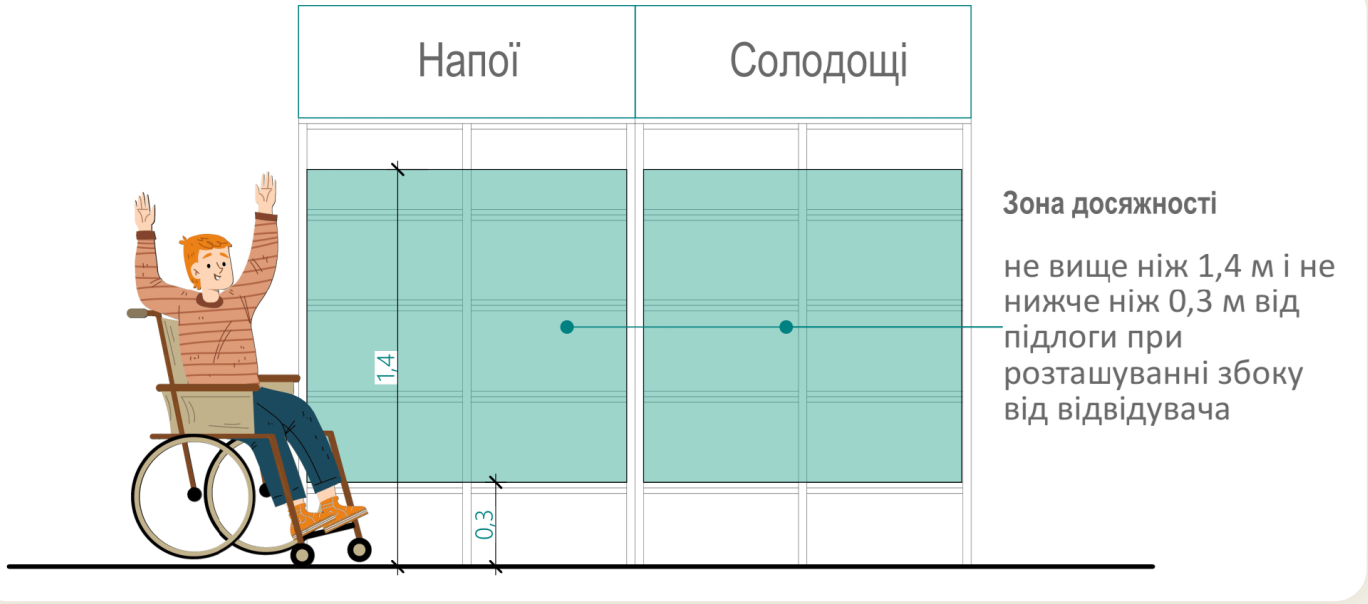

Рис. 15 Схема обладнання торгових площ при боковому підході.

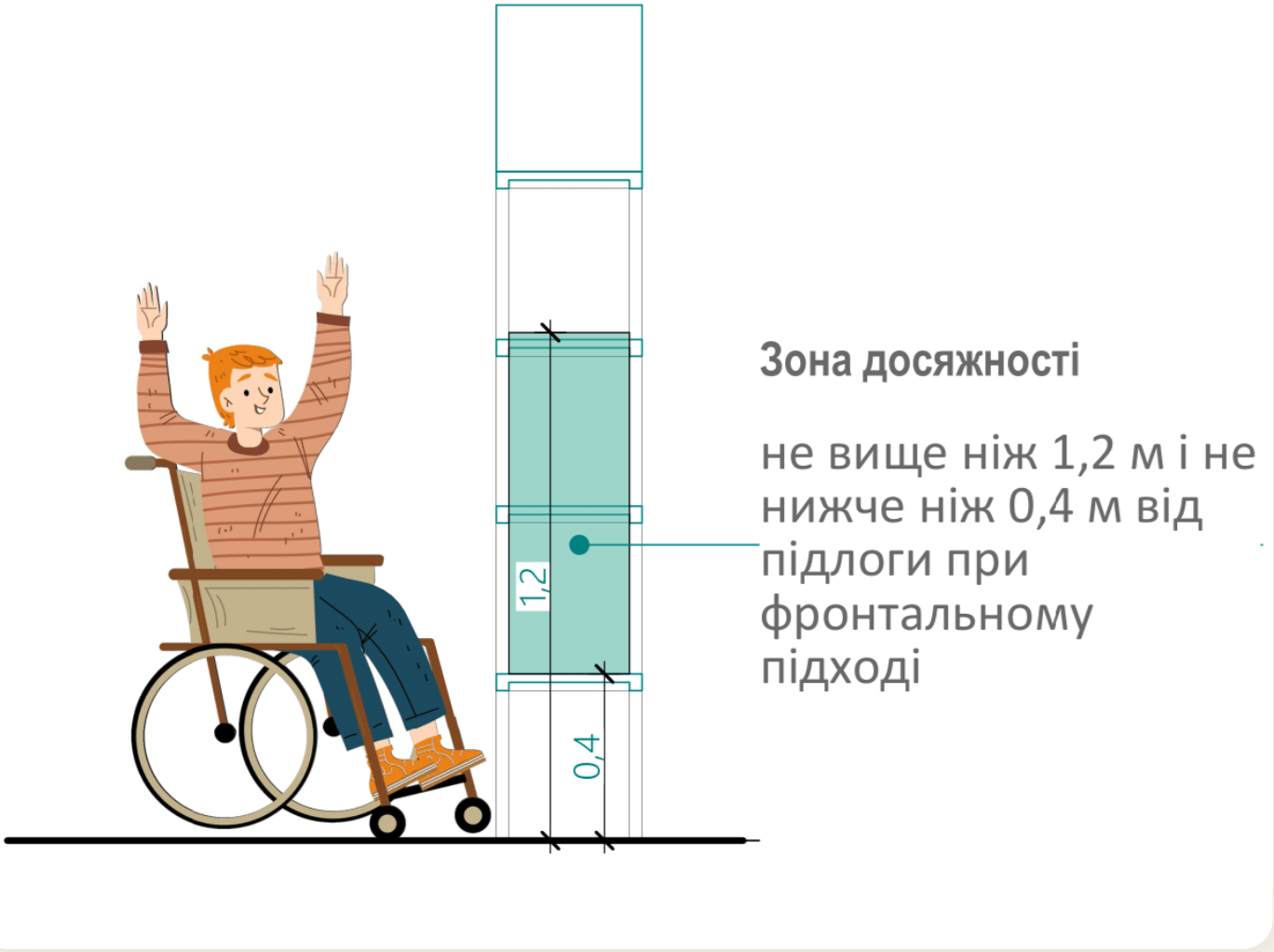

Рис. 16 Схема обладнання торгових площ при боковому підході.

- Місця у торговому залі для осіб у кріслах колісних розраховуються з параметрів зони крісла колісного (ширина 0,80 м, довжина 1,2 м). Поблизу цього місця повинна бути можливість для маневрування кріслом колісним площею 1,5 м × 1,5 м.
- Ширина усіх дверей у просвіті повинна бути не менше 0,8 у просвіті в умовах реконструкції, 0,9 м – у просвіті для нового будівництва. Двері мають влаштовуватися без порогів, перепадів висот, з ручками важільного типу ручку або ручками форми, яка дозволяє особі з інвалідністю керувати ними однією рукою (кулаком) і не вимагає застосування надто великих зусиль або значних поворотів руки у зап'ясті. Ширина проходу в коридорі при відкриванні дверей в коридор має становити не менше ширини дверей збільшеної на 1 м. За можливості, рекомендовано встановлювати розсувні двері.

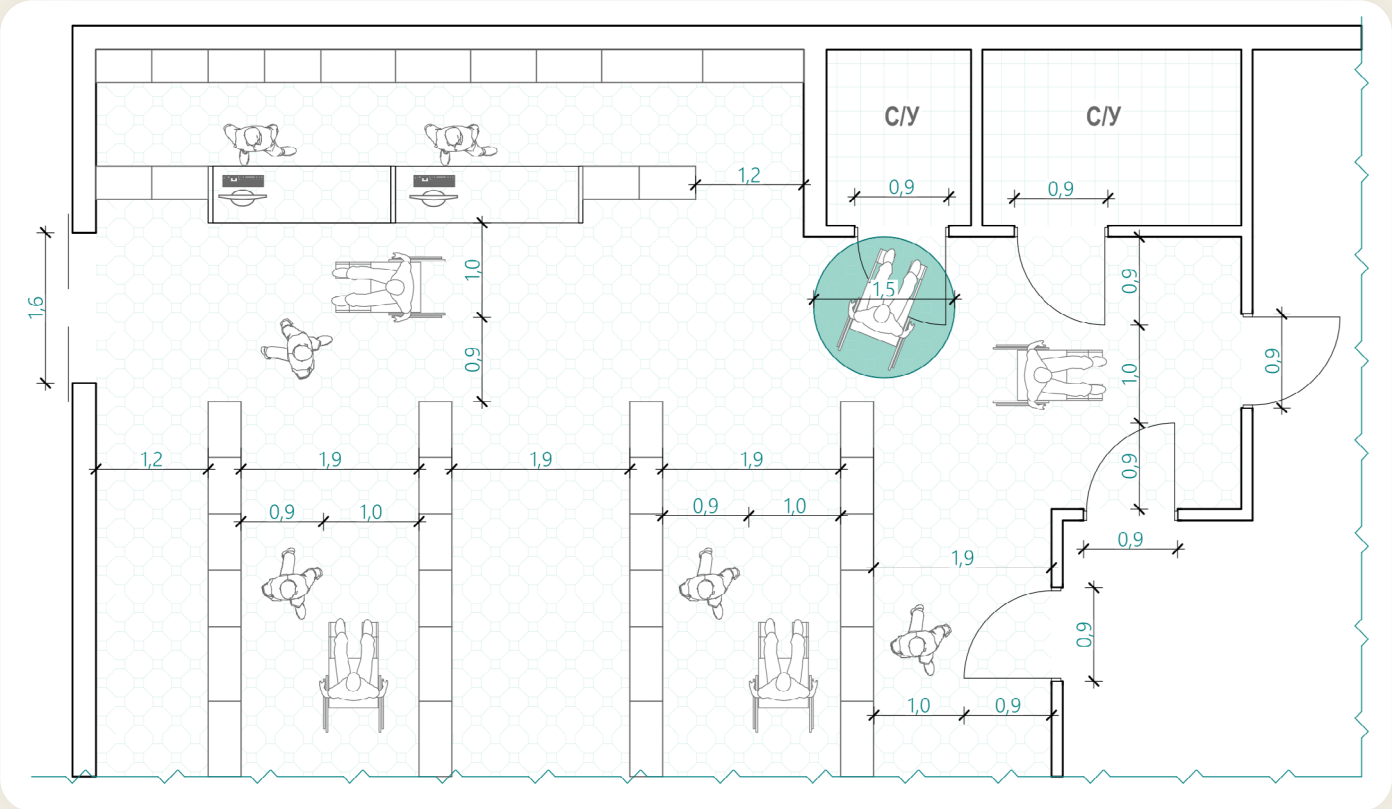

Рис. 17 Орієнтовна схема торгової зали у приміщенні АЗК.

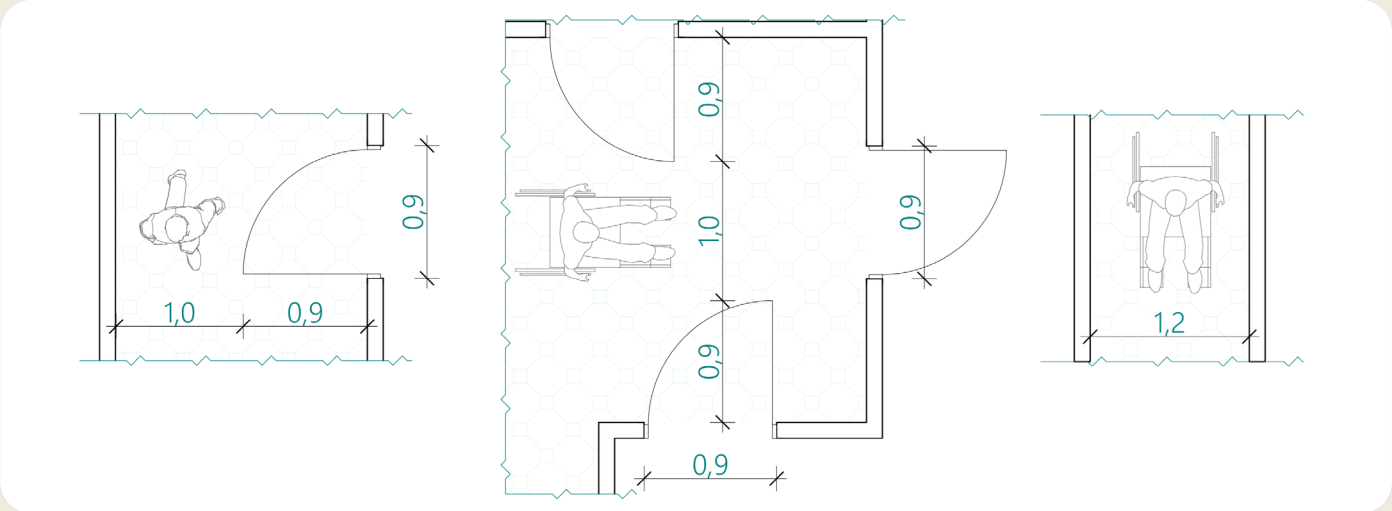

Рис. 18 Габарити коридорів при різному відкриванні дверей.

- Комплектація і розміщення обладнання в торговельних залах повинні бути розраховані на обслуговування осіб, які користуються кріслами колісними, милицями, ходунками та мають порушення зору.
- У зручному місці для відвідувачів з порушенням зору і в доступній для них формі повинна розміщуватися інформація з розташування торговельних залів і секцій, про асортимент товарів та цінники на товари, а також засоби зв'язку із адміністрацією (детальніше див. розділ 4).

3.2 Зона для відпочинку та прийому їжі.

- Отримання послуги та розрахунок у зоні для відпочинку та прийому їжі здійснюється у двох ключових вузлах - це каса та зона видачі замовлення (може бути суміщено). Касу, якщо вона розташована окремо від основної каси АЗС/АЗК та магазину, рекомендовано облаштовувати в двох рівнях, аналогічно, як у п. 3.1.
- Місця (столи) для осіб з інвалідністю слід розташовувати поблизу від входу, але не у прохідній зоні. В ідеалі всі столи мають бути доступні для користувачів з інвалідністю, зокрема осіб, що користуються кріслами колісними. Не рекомендовано встановлювати столи з прикріпленими до столика сидіннями, стільцями, що прикріплені до підлоги, та іншими які унеможливлюють користування ним особам, що користуються кріслами колісними. Варто також звернути увагу на параметри меблів. Зокрема необхідно забезпечити мінімальну ширину одного місця для сидіння (простір між ніжками стола) не менше 0,8 м, виходячи з параметрів крісла колісного (0,8/1,2 м). Також при розміщенні меблів необхідно забезпечити простір для маневрування біля столика діаметром не менше 1,5 м.

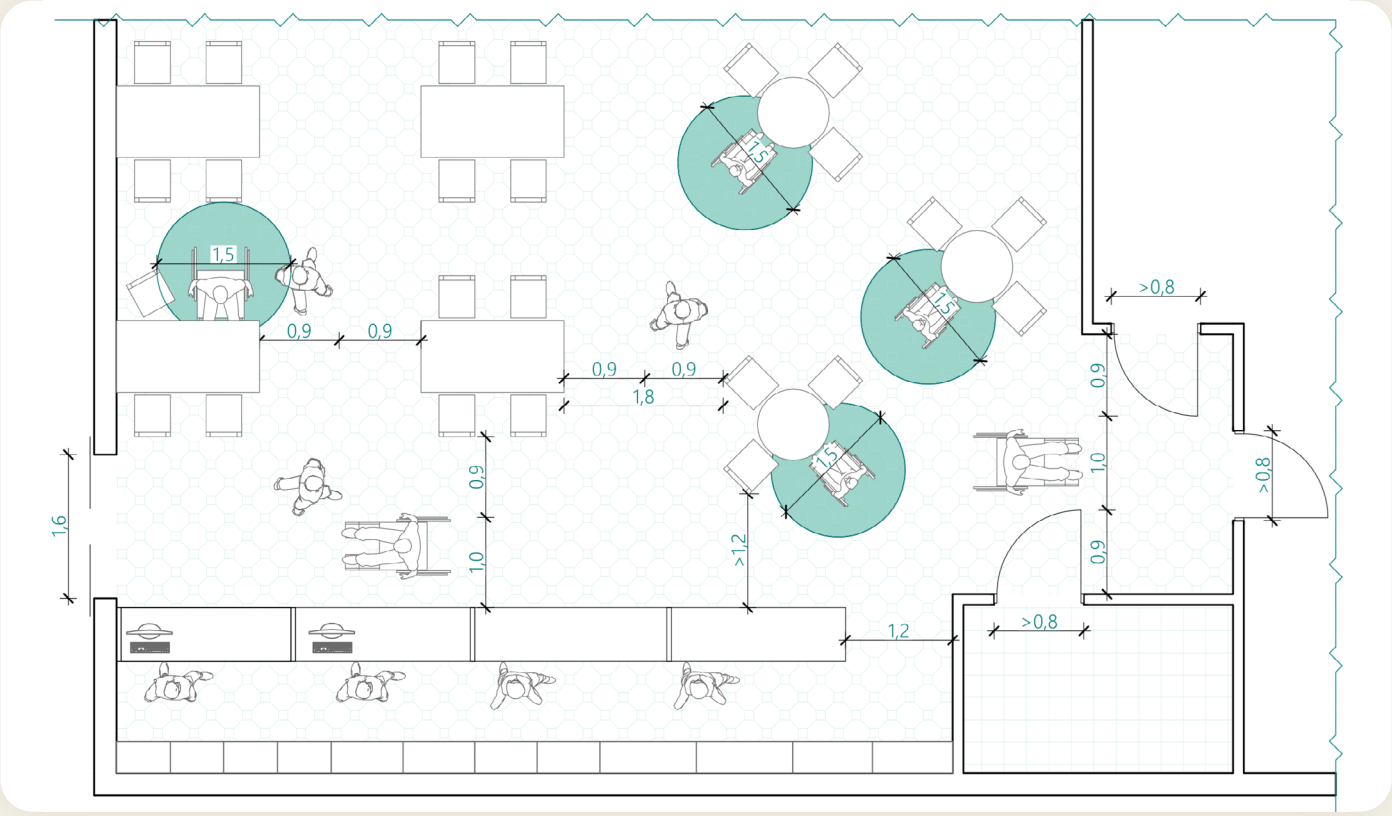

Рис. 19 Орієнтовна схема залу зон для відпочинку та прийому їжі.

- Відповідно до принципів універсального дизайну при формуванні пропозиції меню рекомендовано врахувати потреби харчування різних груп користувачів. Рекомендовано передбачити в меню страви без глютену, без цукру, без лактози (можна розширити перелік) та відобразити дані пропозиції у навігації та облаштуванні зали. Зокрема можна облаштувати окремі стійки для різних груп користувачів за особливостями харчування.

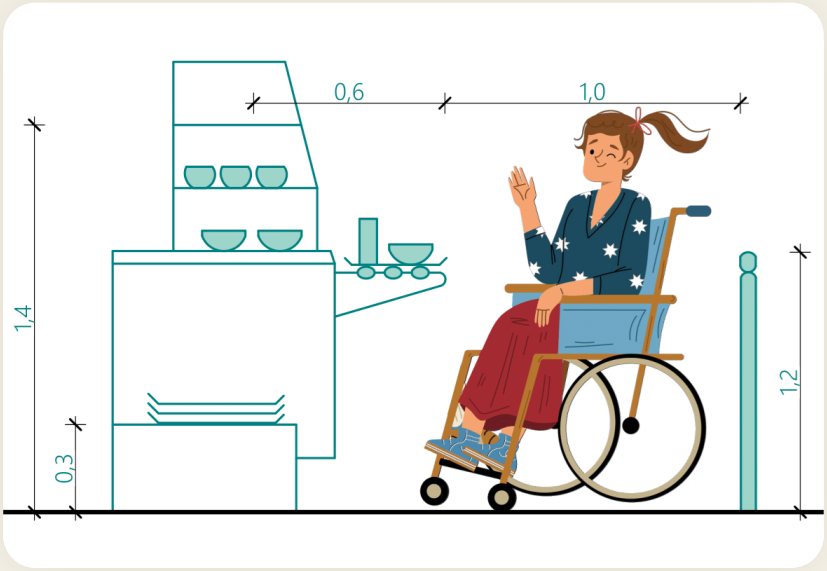

Рис. 20 Схема рекомендованих параметрів зони видачі замовлень, включаючи можливість самообслуговування.

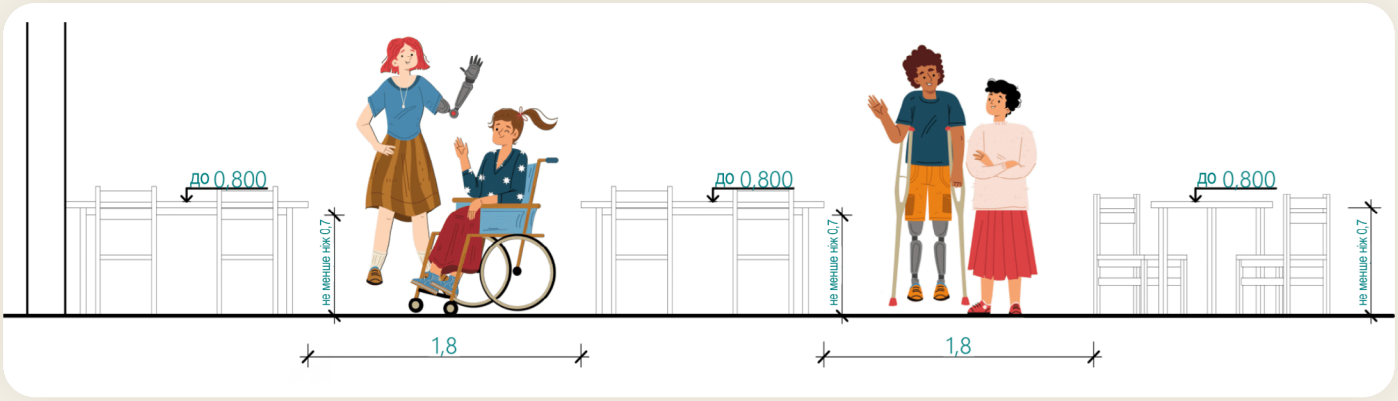

Рис. 21 Схема розміщення меблів в залі та базові параметри меблів.

- Відповідно до принципів універсального дизайну при формуванні пропозиції меню рекомендовано врахувати потреби харчування різних груп користувачів. Рекомендовано передбачити в меню страви без глютену, без цукру, без лактози (можна розширити перелік) та відобразити дані пропозиції у навігації та облаштуванні зали. Зокрема можна облаштувати окремі стійки для різних груп користувачів за особливостями харчування.

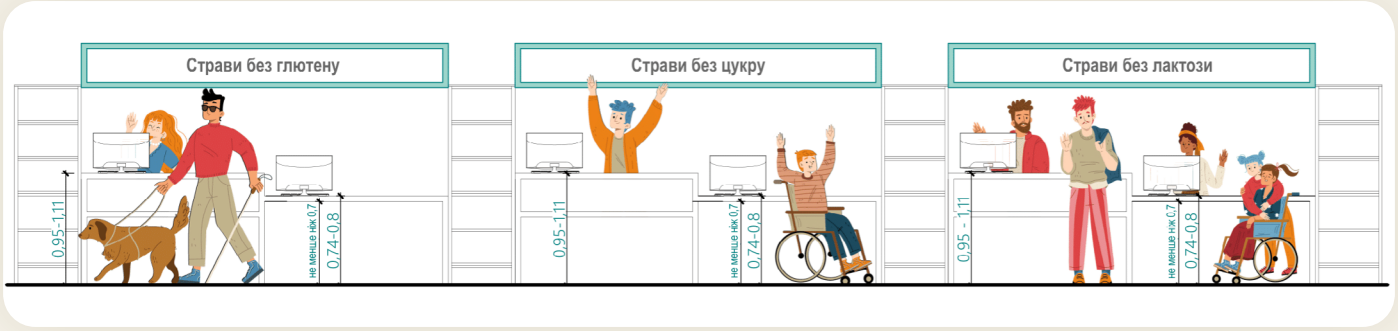

Рис. 22 Схема облаштування стійок для різних користувачів за особливостями харчування.

3.3 Універсальне санітарно-гігієнічне приміщення.

- Для забезпечення необхідних умов та максимальної економії простору рекомендовано облаштовувати одне гендерно нейтральне універсальне санітарне приміщення з окремим входом (не в жіночому і не в чоловічому туалеті).
- Параметри універсального санітарного приміщення
- Розміри приміщення в плані повинні бути не менше ніж: ширина – не менше ніж 1,65 м, глибина – не менше ніж 1,8 м в умовах реконструкції. Під час нового будівництва універсальна кабіна туалету загального користування та універсальне санітарно-гігієнічне приміщення повинні мати розміри в плані не менше ніж: ширина – не менше ніж 1,7 м; глибина – не менше ніж 2,2 м. Детальніше див []

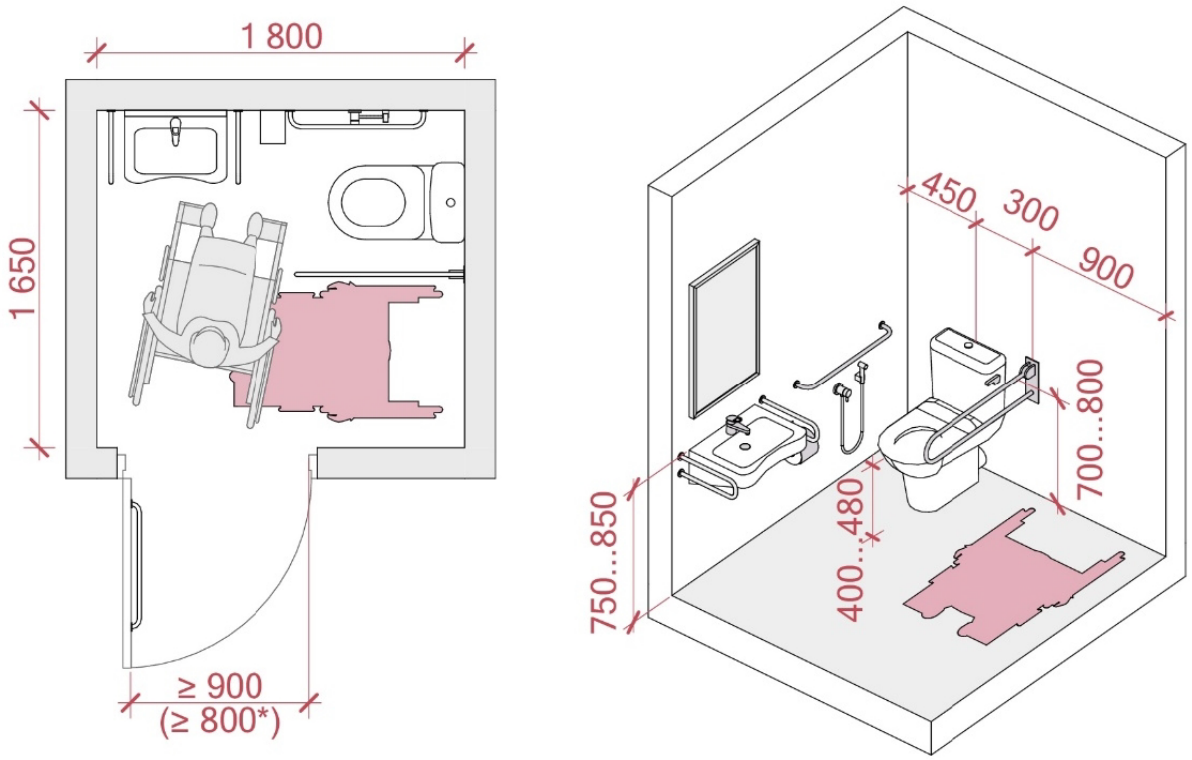

Рис. 23 Орієнтовна схема облаштування універсального санітарного приміщення в мінімальних параметрах.

Вимоги до обладнання універсального санітарного приміщення

- На вході до туалетів загального користування, в яких передбачена універсальна кабіна для осіб з інвалідністю, які пересуваються в кріслах колісних, повинні бути вставлені інформаційні таблички, позначені піктограмами Міжнародного символу доступності.
- У кабіні поруч з унітазом слід передбачати простір для розміщення крісла колісного, а також гачки для одягу, милиць та іншого приладдя. Під раковиною умивальника необхідно передбачати вільний простір для ніг, низ раковини повинен бути на висоті не менше 0,7 м, а верхня її площина була на висоті 0,75 м—0,85 м від підлоги. Необхідно встановлювати поручні біля унітаза та умивальника, забезпечити кушетку (для можливості переодягання дорослої людини,

дитини), сповивальний столик, дзеркало з функцією повороту, гігієнічний душ, тривожну сигналізацію.

Унітаз

- Проєктне рішення має забезпечувати можливість маневрування на кріслі колісному. Для відведення води слід передбачити трап. Сидіння унітазу повинно мати висоту 0,4 м—0,48 м від підлоги. У разі кутового розміщення унітазу мінімальна відстань від осі унітазу до бічної стінки повинна бути 0,45 м.

Умивальник

- Нижню крайку дзеркала над умивальником потрібно розміщувати на висоті не менше ніж 0,9 м, а верхню не нижче 1,9 м. У разі застосування дзеркала з функцією повороту (поворотне дзеркало) висоту нижньої крайки дзеркала можна збільшувати до 1,2 м, за умови, що ручка повороту дзеркала на висоті не більше ніж 1,1 м. Крани повинні мати змішувачі важільного типу або мати сенсорний датчик. Відстань до регулятора крана від передньої частини рукомийника повинна становити не більше 300 мм.

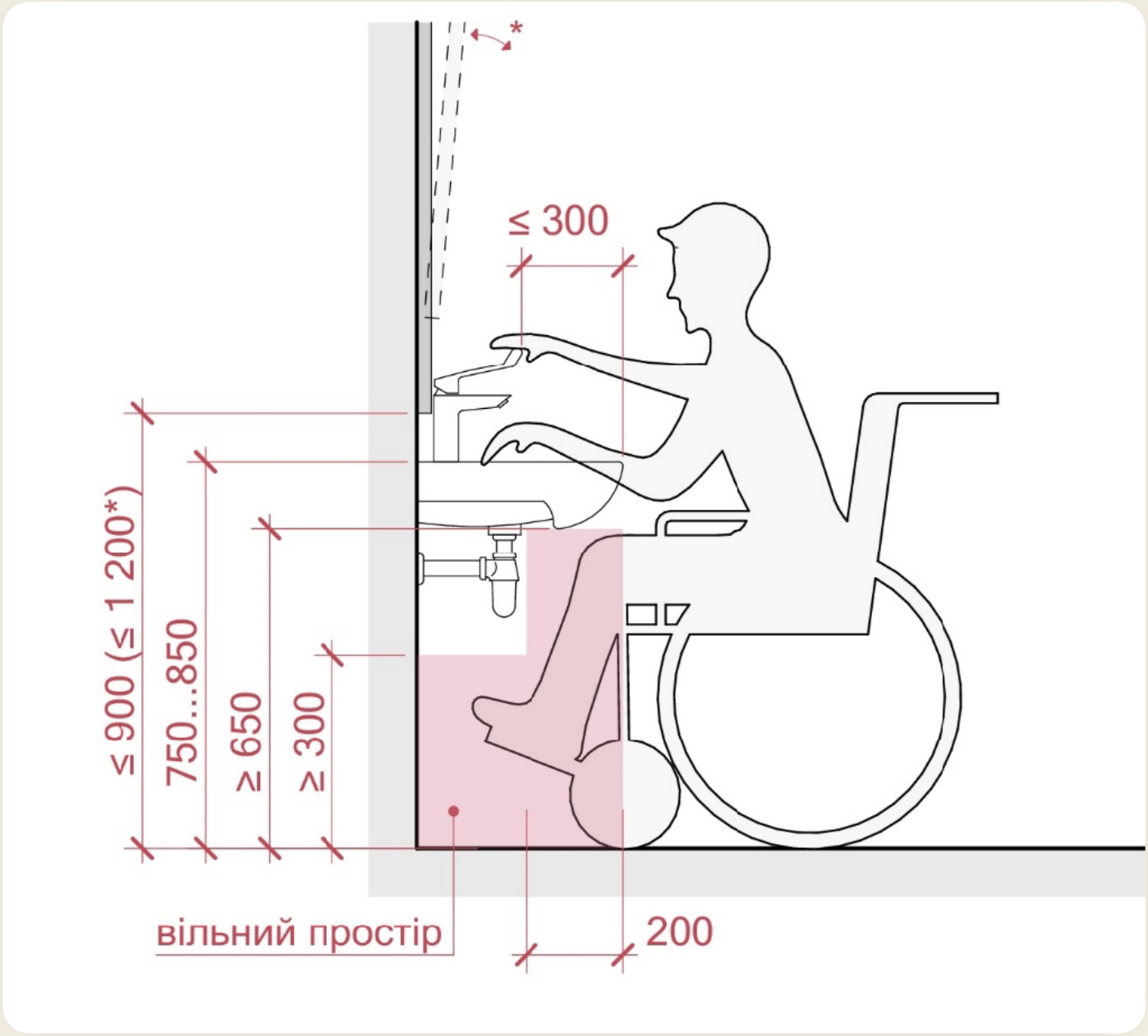

Рис. 24 Зона умивальна.

Поручні

- В універсальній кабіні та універсальному санітарно-гігієнічному приміщенні й інших санітарно-гігієнічних приміщеннях, призначених для користування всіма категоріями громадян, у тому числі особами з інвалідністю, слід передбачати встановлення поручнів, штанг, поворотних або відкидних сидінь. По обидва боки унітазу встановлюють поручні. Поручні розміщують так, щоб відстань між ними становила 0,7 м—0,75 м. Тип поручнів (відкидні або стаціонарні) визначають залежно від місця встановлення унітазу та можливостей монтажу, але принаймні один з поручнів повинен бути відкидним (з кріпленням до стіни або на окремій опорі, що кріпиться до підлоги). Відстань від стіни до осі закріпленого на ній поручня має бути не менше ніж 70 мм. Поручні встановлюють на висоті 0,7 м—0,8 м від підлоги так, щоб їхній нижній край був на висоті 0,2 м—0,3 м вище сидіння унітазу. Довжина поручнів повинна простягатися на відстань не менше ніж 0,15 м далі переднього краю сидіння унітаза. Для відкидних поручнів граничне навантаження має становити не менше ніж 120 кг, рекомендовано – 170 кг. Поручні повинні мати круглий переріз діаметром 32 мм—45 мм. Розміщення іншого обладнання, такого як тримачі для рушників або туалетного паперу, урна тощо, не повинно перешкоджати використанню поручнів.

Двері

- Двері повинні бути у просвіті завширшки не менше ніж 0,9 м (під час капітального ремонту та реконструкції допускається не менше ніж 0,8 м), без порогів і відчинятися назовні. На внутрішньому боці дверного полотна повинна бути горизонтальна ручка на висоті 0,85 м або похила ручка на висоті від 0,85 м (з боку петель дверей) до 1,1 м, довжиною не менше ніж на 3/4 ширини дверного полотна.
- Пристрої для відчинення та зачинення дверей, а також горизонтальні поручні, ручки, важелі, крани та кнопки різних апаратів повинні встановлюватися на висоті не більше ніж 1,1 м і не менше ніж 0,85 м від підлоги. Крани змішувачів слід передбачати важільного типу.

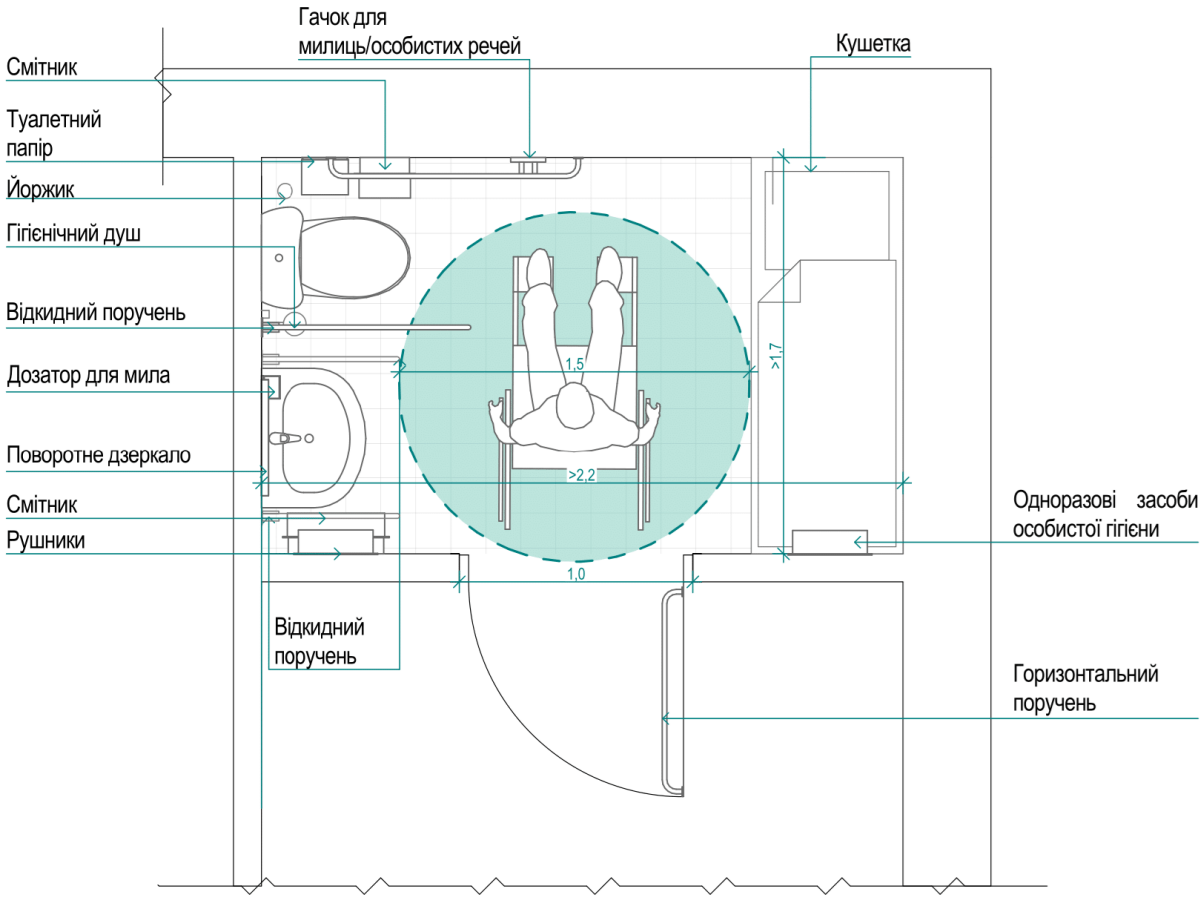

Рис. 25 Орієнтовна схема облаштування універсального санітарного приміщення.

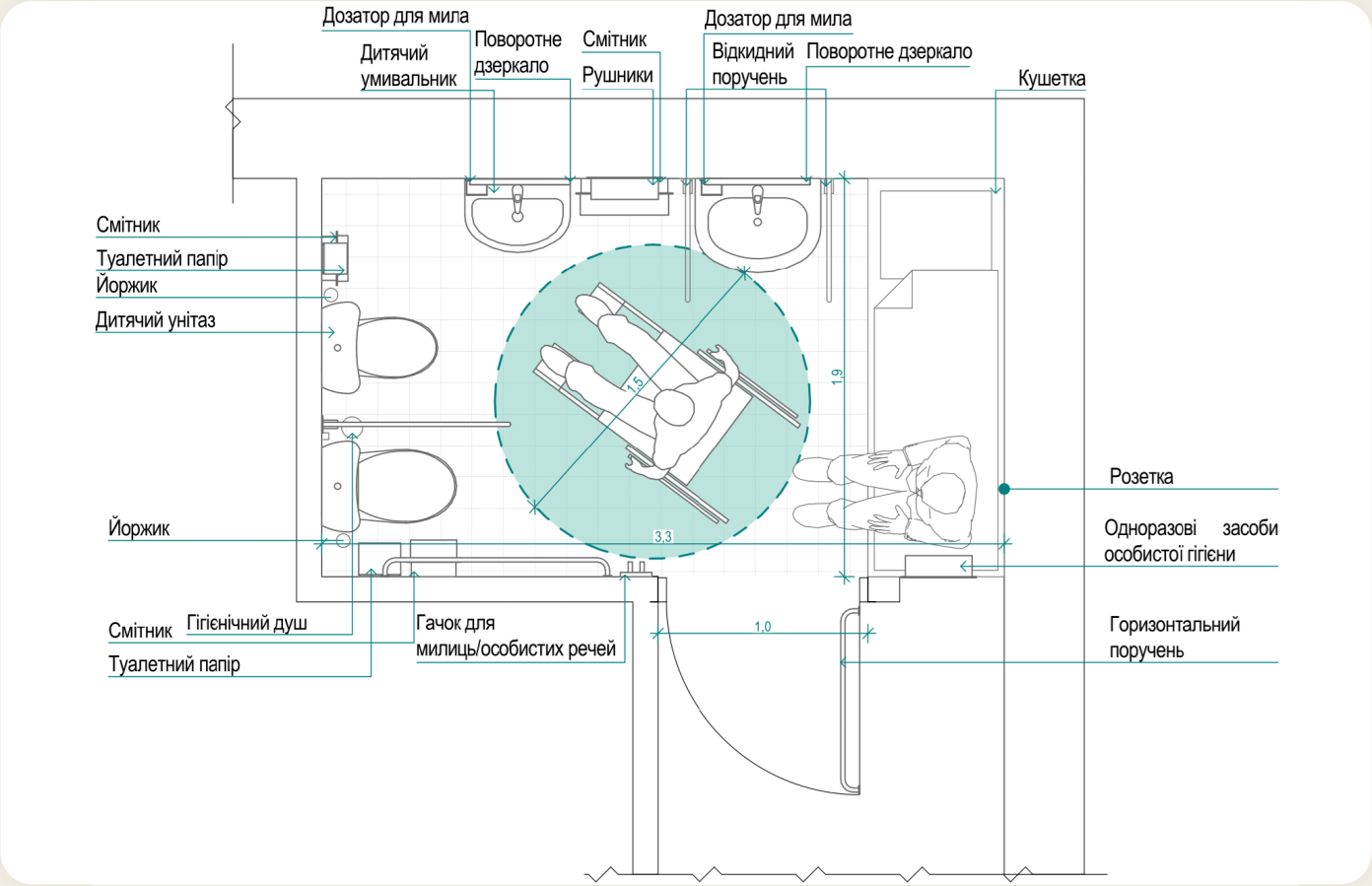

Рис. 26 Орієнтовна схема облаштування сімейного універсального санітарного приміщення.

Облаштування доступності для дітей

- За можливості додатково рекомендовано обладнати універсальне санітарне приміщення дитячим умивальником, дитячим унітазом висотою не більше ніж 0,34 м, пісуаром на висоті 0,4 м від підлоги або закупити дитячі підставки. Сидіння унітазу для дітей повинно мати заввишки 205 мм—380 мм від підлоги. У разі кутового розміщення унітазу для дітей відстань від осі такого унітазу до бічної стінки повинна бути в межах 305 мм—380 мм. Поручні, що встановлюють біля унітазів для дітей, розміщують на висоті 510 мм—635 мм від підлоги так, щоб їхній нижній край був на висоті 0,2 м вище сидіння унітазу. Умивальники слід встановлювати на висоті від 0,4 м до 0,5 м

Система оповіщення та виклику про допомогу

- Санітарно-гігієнічні приміщення для МГН повинні бути обладнані тривожною сигналізацією та системою оповіщення з врахуванням осіб з інвалідністю з порушеннями зору та слуху. Привод сигналізації повинен передбачати можливість користування ним людиною, яка сидить на кріслі колісному (на унітазі або яка впала і або лежить у будь-якому місці на підлозі). Цей привод — шнур червоного, жовтого або іншого контрастного кольору відносно стіни з двома браслетами діаметром 50 мм, розташованими на двох рівнях — один на 0,8 м—1,1 м над рівнем підлоги, а другий — на висоті 0,1 м над рівнем підлоги На випадок помилкової активації сигналу тривоги передбачається кнопка скидання, яку слід розташовувати в межах досяжності з сидіння унітазу або сидіння в душовій кабіні. Кнопку скидання встановлюють на висоті 0,8 м—1,1 м над рівнем підлоги, що має бути простою в експлуатації. У разі кутового розміщення унітазу, кнопка скидання повинна бути вище встановленого горизонтального поручня біля тримача туалетного паперу. Кнопка скидання повинна бути контрастною відносно кольору стіни. Одночасно має бути візуальний і звуковий зворотний зв'язок для вжиття заходів екстреної допомоги.

Кімната для годування

- Рекомендується поруч із туалетними приміщеннями загального користування розміщувати кімнату для годування немовлят. Приміщення має бути обладнане умивальником, сповивальним столиком, електричними розетками для забезпечення підігрівання молочної суміші.

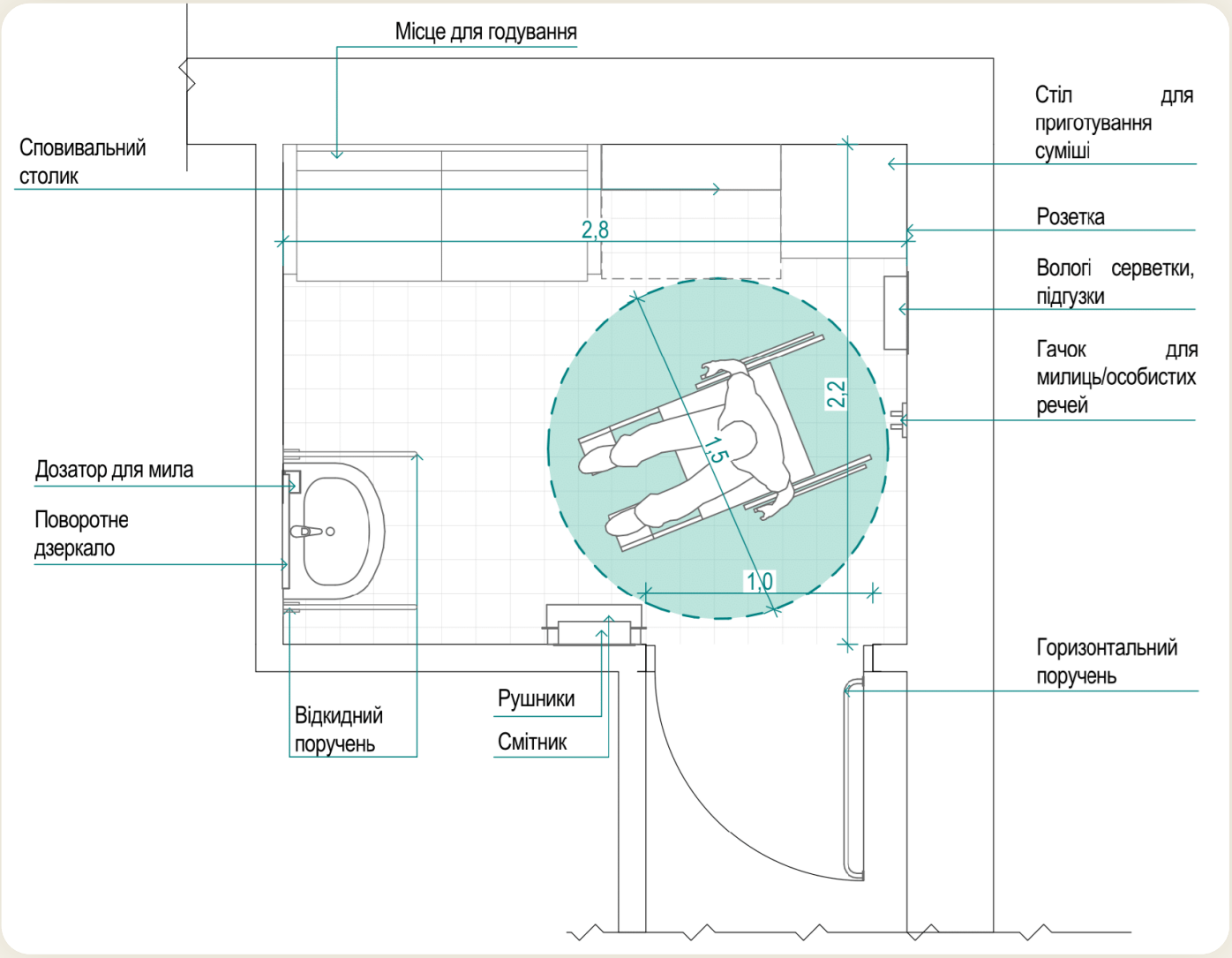

Рис. 27 Орієнтовна схема облаштування кімнати для годування.

Розділ IV Внутрішній простір об'єктів надання послуг

4.1. Контрастне маркування склопрозорих конструкцій

- У разі розміщення склопрозорих вхідних груп (зовні чи всередині приміщення) необхідно візуально відокремити прозорий фасад та прозорі двері (розділити двері та фасадні конструкції для легкої інтуїтивної візуальної ідентифікації). Колір (вигляд) фасадної конструкції повинен відрізнятися від кольору (вигляду) дверей. Вхідна група (двері) — 1 тип маркування; скляна стіна (фасад) — 2 тип маркування. Контрастні рішення маркування дверних отворів можна розробляти індивідуально, головна вимога – контрастні рішення мають бути розташовано на рівні зорового сприйняття (1,2м–1,8м), ширина контрастних смуг від 0,01 м. Маркування прозорого фасаду є обов'язковим. Додатково прозорі дверні полотна можна облаштовувати текстовою табличкою вхід/вихід, виконаною збільшеним шрифтом та з контрастним співвідношенням кольорів.

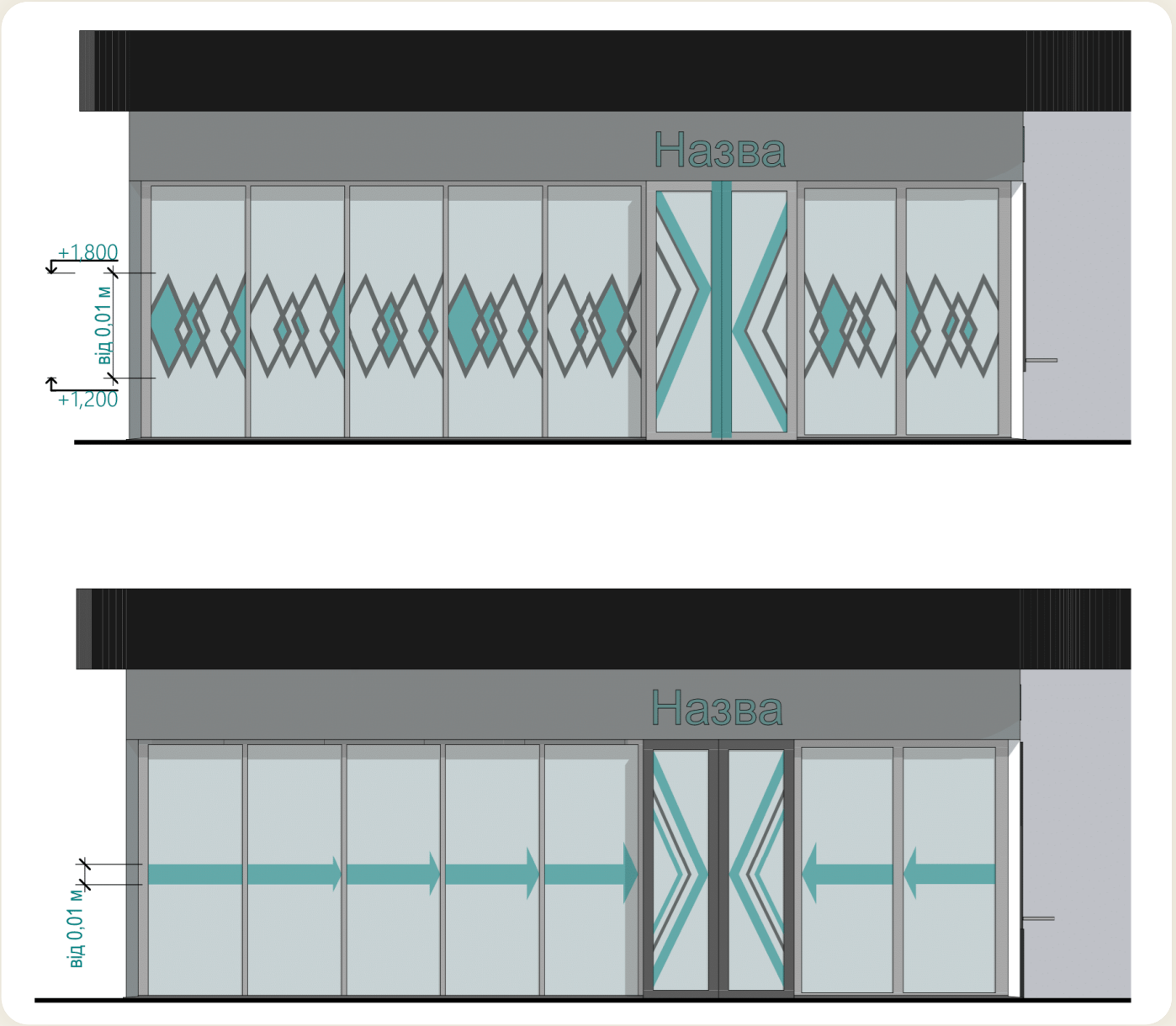

Рис. 28 Приклади контрастного маркування склопрозорих фасаду та дверей.

4.2. Інтер'єрні рішення

Необхідно контрастно маркувати елементи інтер'єру (всередині приміщень):

- пороги, арки, інші звуження шляху руху, зміни висот, навісні конструкції на шляху руху, окремі об'єкти та елементи інтер'єрів, якщо вони візуально непомітні;
- стійкі колони, якщо за кольором вони співпадають з кольорами інтер'єру;
- на стику підлогових покриттів, зміни локацій (шляхів руху) всередині об'єкта;
- усі прозорі чи скляні конструкції, прозорі стіни, турнікети на шляхах руху МГН;
- місця для надання/отримання товарів, інформації чи послуг маркують так, щоб контрастна смуга пролягала заввишки 0,01м–0,02 м по всьому периметру (ширині) зони, де

відбувається передача грошей, документів, товарів. Якщо верхня частина відповідного елемента знаходиться на висоті до двох метрів, на неї також наносять попереджувальну контрастну смугу. У разі розташування операційного вікна на рівні скляного фасаду, попереджувальну смугу наносять по периметру вікна;

- елементи меблювання (столи, шафи, стільці, лави);
- замки, засоби для прийняття електронних карток чи перепусток переговорні пристрої;
- вмикачі світла (розетки);
- у санітарно-гігієнічних приміщеннях, душових кімнатах елементи інтер'єру та оздоблення: поручні, сантехнічне обладнання контрастне до кольору стіни та підлоги, кольори дозаторів, фіксаторів кріплень гачків, стільчаків тощо.

Якщо колір дверного полотна збігається за кольором стіни інших елементів інтер'єру, допускаються такі варіанти контрастного відокремлення:

- колір лиштви має по периметру контрастно відрізнятися від кольору стіни та кольору дверного полотна;
- лиштву контрастно виділяють по всій висоті в місті відкривання дверей та колір ручки. Колір плінтуса має бути контрастним до кольору стіни та підлог.

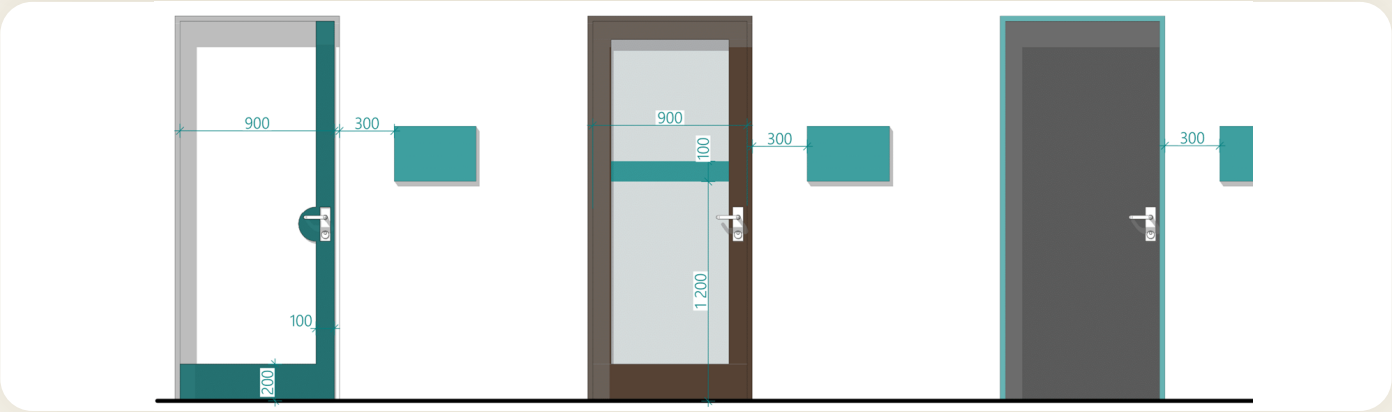

Рис. 29 Контрастне маркування дверей всередині об'єкта.

4.3. Нормативні таблички і покажчики

- Територія АЗС/АЗК має бути обладнана системою зовнішніх та внутрішніх інформаційних візуальних і тактильних вказівників.
- Адресні таблички повинні бути розміщенні при вході на прилеглу до об'єкта територію (за наявності). Адресні таблички на об'єкті повинні бути розташовані по краях будівлі та перед входом до будівлі. Покажчики, які вказують напрям руху до відповідних об'єктів, повинні бути розташовані в зоні видимості відносно один одного. Зміст покажчиків для орієнтування та навігації має бути чітким та лаконічним. Фон, на якому наносяться шрифти чи графічні символи, повинен бути матовим, не допускається відбиття та відблиски. ІТІП слід освітлювати з усіх боків. Для вільного та безперешкодного отримання інформації усіма категоріями МГН необхідно дотримуватися критеріїв щодо шрифтів, графічних символів та спеціальних позначок (додаток В). ДБН В.2.2-40:2018.

- Внутрішні тактильні таблички розміщають, зазвичай, на першому поверсі, у холах, вестибюлях та інформують про об'єкти та послуги, що надаються. Таблички біля дверей з номером та назвою приміщення розміщують так, щоб шрифт Брайля був на висоті 1,2 м—1,5 м на відстані 0,3 м праворуч відносно дверей. Допускається встановлювати в іншому місці поруч із дверима (ліворуч, збоку) залежно від конструктивних особливостей інтер'єру.

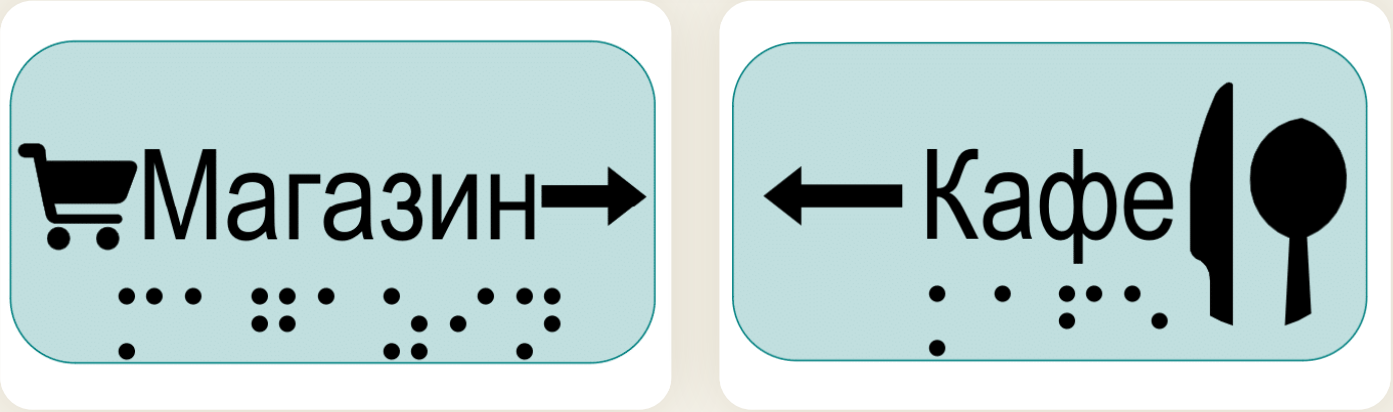

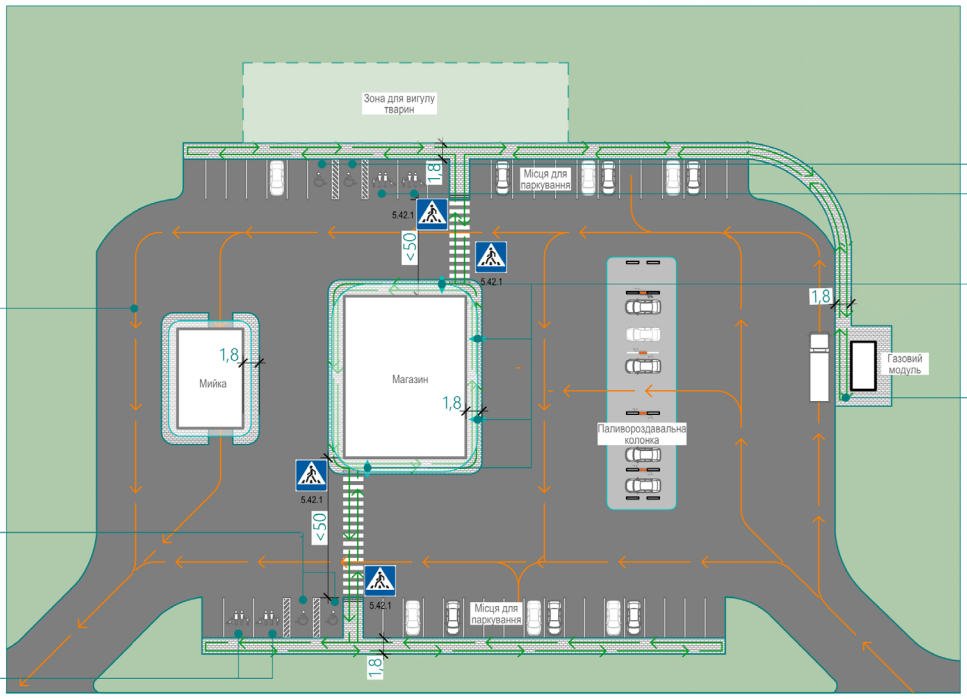
Рис. 30 Орієнтовна схема влаштування вказівників.

Рекомендовано встановити мнемосхему. Місце знаходження мнемосхеми повинно бути у доступному та зрозумілому для МГН місці, переважно біля входу/виходу до будівлі або території об'єкту. Місце розміщення може бути:

- на окремій стійці горизонтально, під кутом 20-30 градусів до підлоги, нижній край - на висоті не менше ніж 900 мм;
- на стіні, нижній край не нижче ніж 1,1 м.

Додаток А

Схеми пішохідного шляху користувача до об'єктів надання послуг

Шляхи руху транспорту
(Ширина смуги для руху не менше 2,75 м)

Паркомісце для особистого автотранспорту осіб з інвалідністю або транспорту, який перевозить осіб з інвалідністю

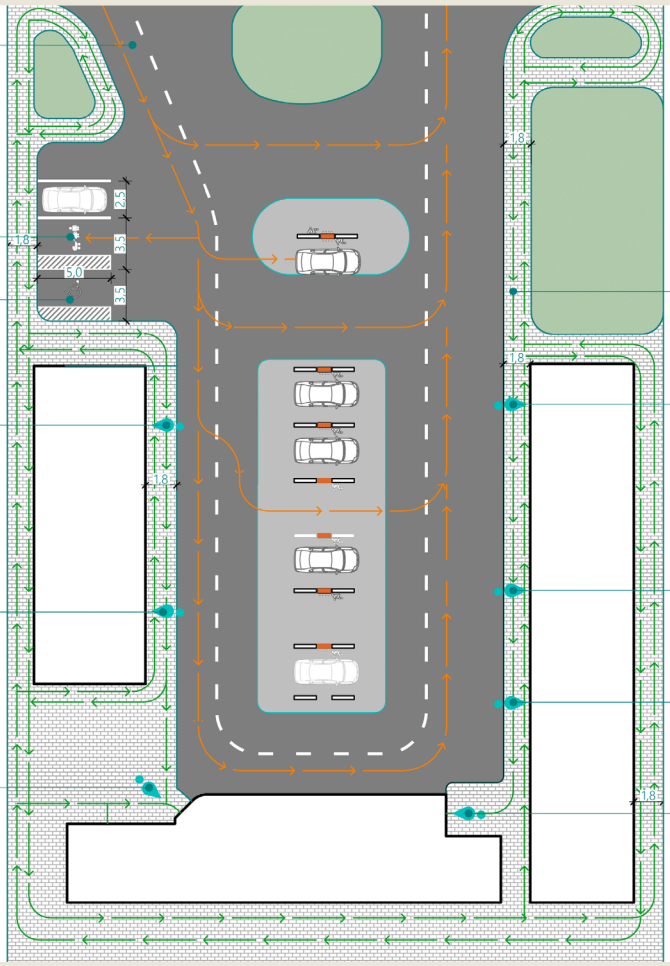
Паркомісце для для батьків з дітьми до 3 років

Паркомісце для особистого автотранспорту осіб з інвалідністю або транспорту, який перевозить осіб з інвалідністю

Паркомісце для для батьків з дітьми до 3 років

Входи в приміщення об'єктів надання послуг

Шляхи руху пішоходів

Шляхи руху транспорту
(Ширина смуги для руху не менше 2,75 м)

Паркомісце для для батьків з дітьми до 3 років

Паркомісце для особистого автотранспорту осіб з інвалідністю або транспорту, який перевозить осіб з інвалідністю

Входи в приміщення об'єктів надання послуг

Шляхи руху пішоходів

Необхідно забезпечувати безперешкодний пішохідний шлях користувачів від місць для паркування до об'єкті надання послуг (оплата, магазин, кафе).

Ширина пішохідних шляхів (пішохідної зони тротуару та пішохідної доріжки) повинна бути не менше ніж 1,8 м для двостороннього руху. У стислих умовах під час капітального ремонту допускається влаштовувати ширину пішохідної доріжки до 0,9 м за умови влаштування розїзних карманів розмірами не менше ніж 1,8 м х 2,0 м, розташованих на відстані не більше ніж 25 м.

Входи в приміщення об'єктів надання послуг

Нормативна література

1. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».
2. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій».
3. ДСТУ Б ISO 21542:2013 «Будинки і споруди доступність і зручність використання побудованого життєвого середовища.
4. ДСТУ EN 17210:2024 «Доступність і зручність. Використання створеного середовища. Функціональні вимоги» (EN 17210:2021, IDT).
5. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об`єктів будівництва. Загальні вимоги».
6. ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання».
7. ДСТУ 9222:2023 «Пожежна безпека. Протипожежний захист систем зарядки електромобілів. Основні положення».
8. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ від 30 грудня 2014 року

   № 1417, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697.

Методичні рекомендації та довідкові матеріали

1. Методичні рекомендації «Альбом безбар'єрних рішень».
2. Методичні рекомендації «Доступність санітарно-гігієнічних приміщень для осіб з інвалідністю в місцях громадського користування».